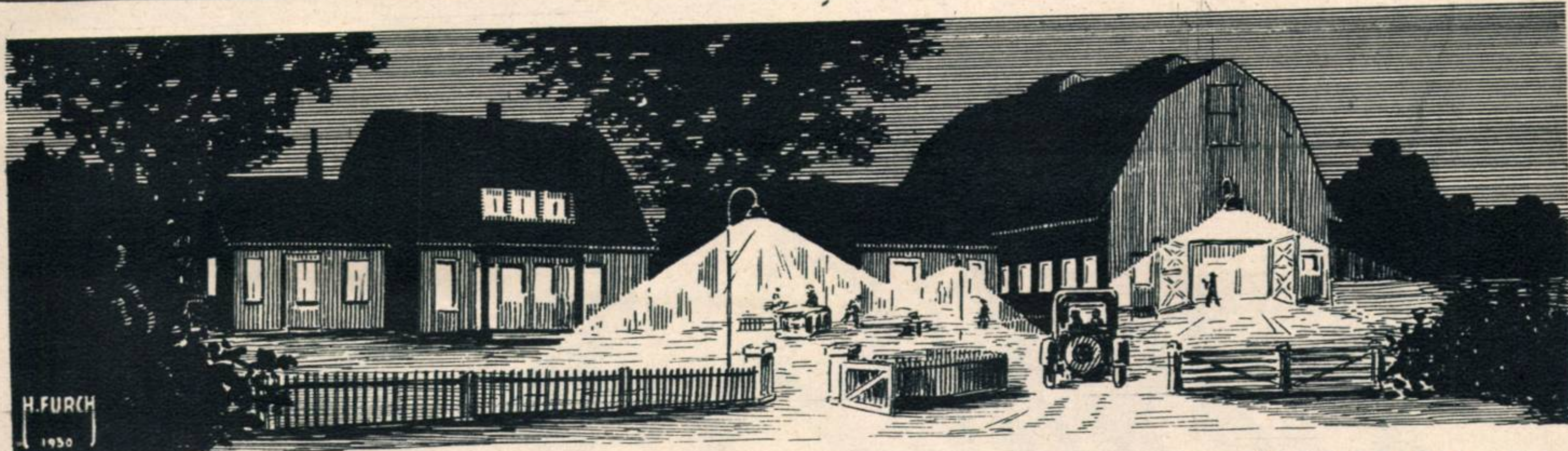

HIDROELECTRICA STR. CÂMPINEANU 48 BUCUREȘTI

STĂ LA DISPOZIȚIA DV. PENTRU A VĂ INSTALA ȘI INGRIJI LA ȚARĂ

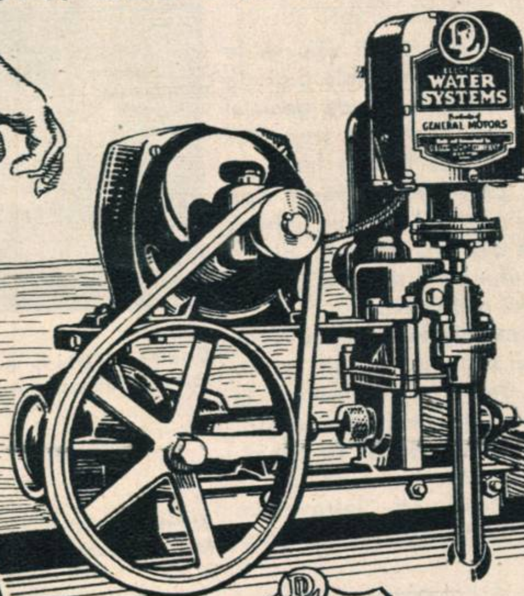
TOT CONFORTUL DELA ORAȘ

PRIN

GRUPURILE ELECTROGENE AUTOMATE

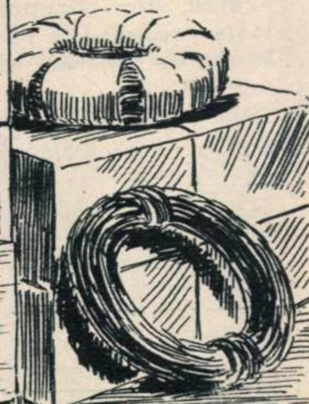
DELCO LIGHT

ȘI POMPELE AUTOMATE DE PRESIUNE

PRODUS
GENERAL MOTORS
·U·S·A·

DELCO LIGHT
PRODUCT
GENERAL MOTORS
U·S·A

HIDROELECTRICA
STR. CAMPINEANU 48
BUCURESTI

succesul SĂPĂTURILOR dela SARMISEGETUZA

Un mausoleu complet și un sarcofag nealterat

SARMISEGETUZA - **Grădiștea din Valea Hațegului Ardelean** de la Sarmisegetuza. Un mausoleu complet și un sarcofag nealterat va redeveni acum, după 18 veacuri, un loc de închinare, pe care în viața sa, măcar odată, îl va cerceta oricare român.

Rămășițele templelor, termelor, amfiteatrelor și apeductelor vorbesc celor cari știu să le întrebe ; aci fiecare piatră ne povestește suferințele și gloria ființelor care trecură pe aceste locuri, silința și truda geniului și cugetării lor, tot atât de mult, ca și sforțarea trupurilor și mâinilor lor. Țărâna **Sarmisegetuzei** tresare încă, de agonia răsboaielor ; pe zidurile prăbușite plutește încă sufletul nemuritor al unei lumi și trecutul rămâne întreg, în singurătatea dintre **Demsuși** și **Sarmisegetuza**, dintre **Strei** și **Retezatul.** Sufletul se cufundă în măreția acestor ruine, ce se sbat împotrva timpului distrugător.

In rămășițele ruinelor anticei **Sarmisegetuza-Ulpia Traiana**, din pietrele cu care sătenii și-au împrejmuit curțile și grădinile, se citește o istorie de-o rară măreție. In pulberea de aici palpită puternic viața străbunilor noștri, de acum optsprezece veacuri, — **Boerebista, Decebal, Traian, Aia, Nicapora, Iulian,** spirite covârșitoare în toate veacurile ! In pământul scormonit azi, întrevedem întruparea sufletului strămoșilor, cari așteaptă prinosui recunoștiinței.

Săpăturile conduse cu toată râvna și priceperea de domnil prof. univ. **C. Daicovici** și **Octavian Floca,** directorul

O înmormântare în antichitate.

Mausoleul descoperit, o dovadă a civilizației acelor vremuri.

Opaițe găsite în mausoleul Sarmisegetuza.

Zidul de piatră circular al mausoleului.

SUS: Vase de lut găsite în mausoleu.
MIJLOC: Muzeul Sarmisegetuza.

Muzeului Deva, sunt încununate de succes, readucând la suprafață, descoperind lucruri de mare însemnătate istorică și arheologică.

Mausoleul descoperit recent, asemănător celor depe **Via Appia**, e o dovadă strălucită a gradului de civilizație din acele timpuri. Forma mausoleului e circulară, are un diametru de 20 metri și o înălțime de 3-4 metri. Zidurile de azi nu au decât o înălțime de 2 metri, restul fiind nivelat de timp. Temelia e din piatră, legate între ele cu scoabe de fer. Proporțiile construcției și interiorului sunt impresionante și e unicul caz de descoperire a unui mausoleu întreg, ca dovadă a cultului celor morți, la strămoșii noștri. Zidurile circulare massive ocrotiau mormintele construite în interior, din marmoră, cărămidă sau piatră, în care așezau cosciugele conținând trupurile celor morți.

Sarcofagul descoperit recent, se presupune ar fi al familiei romane fruntașe **Q. Aurelius Tertius** și conține osemintele unei fete. Cutia sarcofagului e construită din cărămidă zidită, iar acoperișul cioplit din piatră de marmoră, asemănătoare celei din **Bucova** — localitate apropiată de **Sarmisegetuza.** O

Sticluțe de parfum, inele, brățări, ulcioare de lut, roșu de buze, cuie de fer aflate în mormântul lui Q. A. Tertius.

construcţie artistică şi solidă, graţie căreia mormântul a rămas neatins şi nejefuit, aflându-se nealterate toate obiectele vechi, îndrăgite de mort, îngropate cu el, conform obiceiului păstrat de atunci şi până'n zilele noastre. S'au găsit, alături de oseminte, sticluţe pentru parfumuri, roşu pentru faţă, două vase de sticlă, două ulcioare din lut ars, nesparte, aflate lacapul moartei, brăţară şi inel de bronz, moneda regelui Traian şi cuiele de fer, ce ţintuiseră coşciugul de lemn, al moartei. Iar în afară de mormânt, s'au găsit opaiţe, şi vase de lut, pline cu cărbune.

Toate acestea au fost ridicate şi reconstituite în clădirea muzeului din Sarmisegetuza.

Cercetările conducătorilor muzeului judeţean se extind pe întreaga Valea **Haţegului,** până în jurul **Devei,** în localitatea **Micia,** azi **Mintia.** Se prevede că săpăturile dela **Micia** vor fi de-o importanţă încă şi mai mare.

A. Filimon-Deva

D. MIŞU CASSVAN

care obţine un frumos succes pe scena Teatrului Vesel în comedia „Birlic" de Sică Alexandrescu şi Tudor Muşatescu.

Coperta acestui număr: Rochelle Hudson de la FOX

SOLDAȚI de PLUMB

Copiii când vin pe lume aduc desigur în carnea și sângele lor toate apucăturile, păcatele și dorințele neîmplinite ale părinților. Nașterea lui **Napoleon**, scurtă vreme după ce mama lui, **Letiția Romanino**, l-a purtat în pântece, săptămâni de-a rândul, pe urmele soțului și tovarășilor lui, prinși în răsboi civil, prin pădurile Corsicei, n'a fost ca oricare alta. Sufletul răsboinic al tatălui **Buonaparte**, spaimele mamei, care mai născuse un băiat, înaintea lui **Napoleon**, și care era amenințată să rămâe văduvă, sau să fie împușcată, cu copiii laolaltă, cu soțul și tovarășii lui, au trecut în caracterul viitorului cuceritor al Europei.

Și totuș rămâne ceva neprevăzut de legea eredității, scapă ceva tiraniilor ei, în ceasul zămislirii — o imprudență, o neprevedere, un vid, din care purced toate fantasmele și geniile ulterioare. Căci altfel am umbla și azi în patru labe cu coadă lungă, am trăi tot în copaci ca verii noștri, maimuțele, ne-am hrăni cu carnea crudă și sângele cald al semenilor, am desena, în cel mai bun caz, în zile de ploaie, câte un cerb cu coarne mari, sau câte un pui de ren sfios, pe pereții grotelor, unde ne-am fi ascuns.

Cerul își spune și el cuvântul, la zămislirea fiecărei ființe noi, plantă, dobitoc sau om, adaugă și el cu pensula un mic procent din albastrul imaculat al infinitului, o scântee din algebra și figurile de șah ale planetelor — care îngădue copilului să privească nevinovat și inedit, în pupilele încărcate de atât trecut al părinților.

Dar părinții se răsbună!

Intrebatu-v'ați vreodată, de ce părinții dau copiilor cari vor să se joace, cu o foame a fanteziei mult mai violentă decât a măruntaelor, soldați de plumb?...

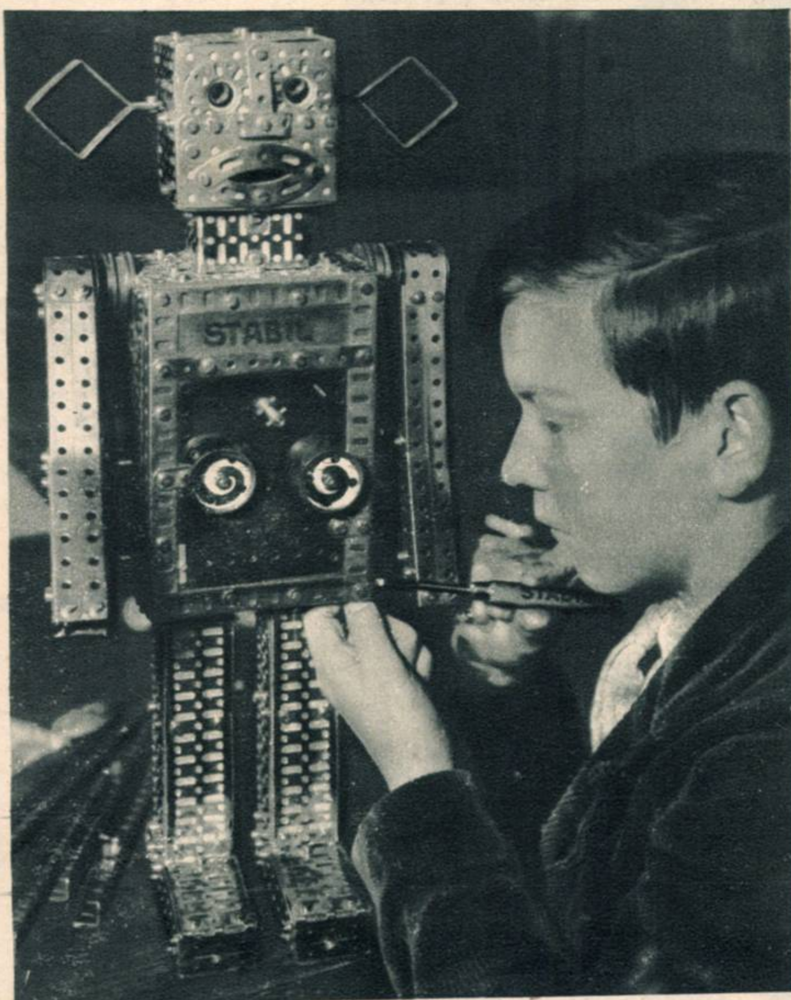
Pentrucă tatăl a băgat de seamă plăcerea cu care fiul său urmărește defilarea trupelor și se ia în goană după muzica militară, își închipue că n'ar putea exista pentru odrasla lui jucărie mai voioasă ca soldații de plumb! Lui nu-i trece prin gând că „militarismul" băeților este forma cea mai puțin interesantă, cea mai puțin copilărească, adică cea mai puțin creatoare a spiritului lor. Când răcnește ca generalul, călare pe băț, când trage cu tunul — un burlan vechi — sau când defilează pe dinaintea măturii, copilul nu face decât **să imite sterp**, nu să se joace cu adevărat; nu zămislește firesc, ne'ntrerupt, cu proaspăta lui fantezie. Acest fel de joc luase, în timpul răsboiului, și îndată după răsboi, forme cu adevărat monstruase. Păstrez o fotografie a unor copii dela frontiera franco-germană, care se jucau de-a... cimitirul militar! Mormintele erau alcătuite din mici mormane dreptunghiulare de pământ, pe care înfipseseră cruciulițe din bețe de chibrit și surcele. Atârnaseră și coroane!...

Ce livadă, ce luncă înflorită, ce cântec de privighetoare vor mai putea vreodată însenina sufletele acelor tragici copii sortiți să crească între morminte, să se joace cu coroane mortuare?...

Ce se poate aștepta lumea dela astfel de suflet?...

Desigur nu toți copiii au instinctul crea-

O jucărie pentru copii mai mari: robotul, construit dintr'un joc mecanic; și alăturat, un veritabil hangar de avioane construit tot de copii. Desarmare?

ției senine, și poate că, chiar în al douăzecilea veac după Christ, imaginația creatoare a copiilor e mai puțin răspândită decât cea distructivă. Asemenea pisicilor și cățeilor, copiii simt o mare plăcere să sfarme, să spargă, să sfâșie, să dea foc. Dar lăsați în voia lor, se poate băga de seamă cu câtă ușurință ei înșiși se leapădă de jocurile sinistre, care sunt atât de iritante, și se exercită fecund și în formele de blajină creație. Fetița frământă și coace pâine; coase și-și împodobește păpușa. Băiatul tae surcele și lipește cuptorul. Zidește case. Injugă boii. Ară. Bate cu un ciocănel de lemn tinicheaua unui acoperiș, care e numai un lighean vechi, răsturnat.

Copiii sunt certați de părinți, adeseori, când îi află cercetând copacii și pătulele, după animale și păsărele. Li se pare părinților că odraslele lor au apucături criminale. Nu toți copiii scot ochii la pisici. Mulți se urcă în pom sau sub acoperiș, să prindă puii de vrabie sau de rândunică, dintr'un instinct esențial omenesc: De a-și însuși viețuitoarele din jur, de-a le domestici, de-a le amesteca omenește cu propria lor viață, nu să sboare și să fugă departe, iar ei copiii, cari nu au aripi, să rămână iar singuri...

Cum de nu bagă de seamă părinții prea iubitori, că odraslele lor, lăsate în voia închipuirii, sunt cei mai harnici și miraculoși constructori?

Farsa sinistră cu soldații de plumb trebue să înceteze. Copilul care e travestit în uniformă de amiral, sau de general de artilerie, căruia i se leagă de mijloc o sabie de nichel, de șold o tobă, care e urcat pe un cal de lemn între tunuri de tinichea și căruia i se pune la guriță o trâmbiță chiuitoare — e cabotnizat astfel, numai pentru plăcerea tatălui și a mămiței. Ce știe copilul?... El se lasă batjocorit în toate felurile.

S'au oferit în ultimul timp copiilor jucării mai puțin teatrale și mai civilizate: Animale exotice de pluș, vile tiroleze bine colorate, în grădinițe verzi și chiar trenuri accelerate pe șine, străbătând tunele. De câtiva ani s'au ivit și automobilele minuscule, cu volan și trompetă, dar destul de triste, deoarece copilul trebue să dea din picioare, pe dedesubt, ca automobilul să se urnească din loc, scârțâind.

Dar de ce nu'nțeleg părinții să dea imaginației copilului o satisfacție întreagă? De ce nu-l lasă **să se joace singur**, el, cu închipuirea lui, și câteva unelte ușor de mânuit?... Unde e fabricantul de jucării care să ofere mistrii, ciocane și cue — odată cu mici cărămizi, uși, ferestre și balcoane, ușor de îmbinat și de desfăcut, care să dea copilului toate micile piese din care se poate alcătui și strica repede o locomotivă, o batoză, un automobil, un aeroplan, înzestrate cu vre-o câteva baterii electrice de buzunar, astfel ca trenul, automobilul și aeroplanul **să se miște într'adevăr?**

Nu-și dau seama părinții că ar provoca mai mult decât noui și adevărate bucurii copiilor lor — dar și începutul unei noui omeniri?

W.

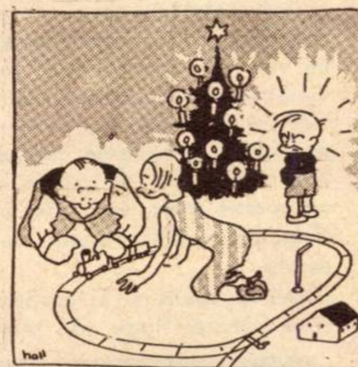

De sus, din cer, Moș Crăciun vine cu darurile pentru copii. O punte miraculoasă, s'a întins pentru ele spre rai.

Sărbătoarea darurilor a sosit... Copilașii și-au formulat dorințele. Visul micuței fetițe dealungul veacurilor, a rămas acelaș: păpușa! Fetița din fotografia noastră a avut norocul să-și poată aranja un ceai al păpușilor.

COPILUL: Tăticule, după ce vă veți sătura de joc, mă lăsați și pe mine?

Hitler PUMNUL GERMANIEI

CAP. VI „ADVERSARII"

CINE erau **„aliații"** știm: Popoarele care înfrânseseră tendința și încercarea de dominație universală a Germaniei, prin forță brutală.

Cine erau **„adversarii"** dinăuntru, singurii, cari — după ideea lui Hitler — pricinuiseră în realitate prăbușirea armatelor imperiale?... Hitler știa, era încredințat: **Socialiștii și evreii !...** Fără aceste două categorii de oameni — desigur — perverși și lași vicioși, poporul german ar fi biruit definitiv armatele Franței, aliate cu armatele Angliei, Belgiei, Statelor-Unite, Japoniei, României, Serbiei, Greciei și Italiei, ar fi supus întreg pământul, instituind o **pax germanica:** Germanii, în frunte cu nobilimea prusacă, alcătuind aristocrația lumii, iar toate celelalte popoare inferioare, sclavele umile, trăind din grația stăpânilor și lingându-le picioarele.

Cu toată înfățișarea caricaturală a acestui spectacol, el nu e prea departe de adevăr: **Așa** și nu altfel vedeau cea mai mare parte din intelectualii germani și toți conducătorii politicei germane, în frunte cu **Wilhelm al II-lea,** viitorul omenirii. Simplitatea spectacolului corespunde întocmai simplității politice a poporului german.

Dar să vedem mai deaproape care sunt piedicile puse de socialiști și de evrei poporului german în ascensiunea sa și cum a fost cu putință ca o parte a populației — un infim număr de indivizi — să anihileze voința, să distrugă idealul unui neam întreg, și tocmai în ceasul când germanii puri se aflau sub arme, adică în situația lor cea mei prielnică..., Ce valoare aveau într'adevăr advervarii, cari preschimbară dintr'odată conștiința fruntașului **Hitler,** rănit în spitalul din **Passewalk,** făcând dintr'un viitor arhitect, un viitor dictator al imperiului ?

Este fapt bine cunoscut că toți dar **absolut toți** deputații social-democrați din Reichstag au votat totdeauna creditele de răsboi. Deci majoritatea zdrobitoare a muncitorimii germane era alături de ofițerimea Kaiserului. Aveau poate lucrătorii germani un ideal social și o morală proprie în **conștiința lor** — în fapt însă au muncit cu toată râvna și pe față, pentru echiparea Germaniei, la tunurile de mare calibru, la submarinele și avioanele Germaniei imperialiste a lui Wilhelm al II-lea. Nu se cunoaște în timpul răsboiului — care a ținut totuș patru ani — cazul nici unor regimente sau escadroane alcătuite din proletari, care să se fi răsvrătit și să fi purces la realizarea idealului lor social-internațional. In 1918, când a isbucnit revolta marinarilor din **Kiel,** Germania

SUS : Hitler cu prilejul pelerinajului național socialist la mormântul lui Horst Wessel.
Alăturat : Hitler, fotografiat cu vice cancelarul Von Pappen, la deschiderea Reichstagului din Potsdam la 21 Martie 1933.

de fapt pierduse războiul: cu sau fără marinarii din **Kiel** soarta ei fusese pecetluită, pe mai toate fronturile de luptă. A existat **un singur** muncitor german, a cărui inteligență politică era tot atât de lucidă și de hotărîtă ca a celuilalt revoluționar rus, refugiat și ascuns în acea vreme în Elveția: **Ulianoff Lenin.** Se numia **Karl Liebknecht** (nume predestinat, căci înseamnă sclavul iubirii!) și era urmat de o mână de muncitori, intitulați **„spartachiști"** E **singurul** care-a avut curajul să refuze votarea creditelor de războî și singurul care, în 1917, a cutezat să ceară, la o întrunire publică, din centrul Berlinului, cu prilejul zilei de 1 Mai, încetarea războiului și doborîrea imperialismului prusac, prin deslănțuirea războiului civil. Dar **Karl Liebknecht** a fost arestat imediat și a stat restul timpului în închisoare, de unde a ieșit, după încheerea armistițiului, spre a fi asasinat.

Ce-au făcut ceilalți socialiști germani, cei cărora le căzuse puterea în brațe, ca para mălăiață, vom vedea la timp.

Deocamdată, în ce privește pe socialiștii germani putem trage această încheere: **Hitler** se înșela în spitalul din **Passewalk** — conștient sau inconștient — asupra forței muncitorimii germane și asupra rolului **„hotărîtor"**, în prăbușirea Germaniei. Acest rol a fost — se poate spune fără nici o sfiiciune — **nul.**

Au pus evreii piedici mai mari idealului cezarian al poporuluigerman? Dimpotrivă! Ajutorul pe care evreii l-au dat țării unde aveau o situație de inferioritate, iar mai târziu acelora dintre germani cari aveau să fie proprii lor călăi, a fost uriaș. Nu trebue să uităm că evreii germani sunt în număr de mai puțin de 600.000, la o populație de 68.000.000 adică în proporție, nu de 10% (când ar fi trebuit să fie 6 milioane de evrei) ci abia de 1%! Cifrele pe care le vom da mai la vale, cu privire la acțiunea evreilor în favoarea Germaniei, depășesc uneori acest procent, dovedind astfel că evreii au slujit patria germană uneori **mai mult** decât proprii fii, de sânge, ai poporului german, cari cu un deceniu mai târziu aveau să-i asasineze.

Evreii germani au publicat, simțind masacrul care li se pregătia, o lucrare intitulată **Anti-Anti,** adică antiantisemită, în care — și cifrele n'au fost niciodată desmințite— arată că au fost mobilizați 96.000 de evrei dintre cari 80.000 au luptat în primele linii. Un procent de 11% din evreii mobilizați **au fost voluntari,** 35.000 de soldați evrei **au fost decorați,** iar 12.000 de evrei (12,5%) au căzut pe front. Deși alcătuiau numai 0.9% din totalul populației, 1.65% din aviatorii armatei germane au fost evrei, câtiva primind suprema distincție **Pour le mérite** (locotenenții evrei **Frankl, Weil și Friedlander**). Un antisemit pusese premiul de 1.000 de mărci pentru acel care va aduce dovada că trei evrei din aceeaș familie au luptat trei săptămâni în tranșee. I s'a trimis o listă de **20 de familii** dint'o singură regiune a Germaniei (Hanovra), iar la proces — căci antisemitul nu voise să achite premiul! — o listă de încă 50 de familii, unele cu câte 4 și 5 copii în tranșee.

Inapoia frontului au lucrat pentru idealul Germaniei savanții chimiști — evrei — **Haber, Franck, Epstein** și **Sacknis** (mort în laborator) doctorii **Wasserman** și **Neubergs,** specialist în materiile grase. Cât datorește Germania, în domeniul organizării și al producției industriale, lui **Walter Rathenau,** fost apoi ministru de externe, o dovedește faptul că.... a fost asasinat. Geniul politic în, Germania, când e autentic, ațâță până la nebunie și până la crimă.

Să mai amintim că evreii ger-

SUS DREAPTA : Hitler eşind de la o audiență la mareşalul Hindenburg.
Alăturat : Ernest Roehm, fostul şef de stat major al lui Hitler, ucis apoi chiar din ordinul cancelarului în memorabila zi de 30 Iunie.
Franz von Epp, comisarul poliției bavareze.
JOS : Hitler, dr. Goebels, Blomberg şi fostul vice cancelar Von Pappen, în tribuna oficială la sărbătoarea grânelor.

mani au dat chiar **poeți șovini** — cari erau, fatal, la nivelul colegilor lor creștini..?

Deci nu evreii, nu socialiștii provocaseră prăbușirea militară a Germaniei — cum credea **Hitler** și cum va crede mai târziu, în tot timpul acțiunii lui politice violente — ci forțele militare ale Aliaților, cărora nu le-ar fi rezistat nici geniul lui **Napoleon,** necum al lui **Wilhelm al II-lea.**

Hitler avea însă nevoe de **„adversari"** — de adversari ceva mai puțin reali decât armatele Aliaților, dar cărora, pentru deslănțuirea unui formidabil tărăboi, propice ascensiunei lui politice și înfățișării lui de Mântuitor, le da proporții fantasmagorice. Nu se poate afirma desigur că acest proces de conștiință al viitorului dictator, această auto-iluzionare extraordinară, proprie numai copiilor, cari se sperie noaptea de propria lor umbră, au fost preparate conștient. Credem mai curând că'n **Hitler** se desăvârșise în bună parte fără controlul rațiunii — acea însușire inițială, germenele esențial al firii lui, care, spre a se îndestula, avea nevoe de sclavajul celorlalți. Intâiul semn l-am văzut la **Viena,** când adolescentul, pe schele, refuzase să intre în sindicatul tovarășilor de lucru și năzuia, prin anti-socialism, antisemitism și anti-habsburgism, la crearea unei hegemonii de rasă.

Imprejurările de atunci, cu totul neprielnice — îl siliseră să fugă. Acum, după înfrângerea armatelor Kaiserului și instaurarea republicii germane, cu nuclee comuniste, care se lichidau repede, timpul istoric îi era mult mai favorabil. Faptul că democrația germană era o creație a unei muncitorimi nesigure, care pactizase fulgerător cu foștii purtători de foc și sabie, îi ajuta lui **Hitler** mai mult decât bănuia: căci din chiar primele lui acțiuni politice, se va găsi în fața unei iluzii socialiste, făurită de o muncitorime ajunsă la putere printr'o catastrofă națională, la care nu contribuise cu nimic — și nu dinaintea unui adversar serios, care pentru moștenirea, armonic dobândită, e gata să lupte până la ultima picătură de sânge. Iar mai târziu, nesiguranțele, șovăielile ridicule ale guvernelor, tot mai hibride și mai desorientate, îi vor îngădui lui **Hitler** să cucerească deplin, desgustate de parveniți, masele doritoare, de un stăpân cu mentalitatea de adevărat stăpân, așa cum fusese odinioară — **„odinioară!"** — pe vremea puternicei și bogatei Impărății...

Din spital **Hitler,** hotărît să devie om politic și să instaureze o Germanie — o „adevărată" mentalitate germană — pe linia politicii imperialiste, compromisă de un războI fantastic de nenorocos — se întoarce la München, la 30 Noembrie 1918. E timpul **„guvernului sovietic",** în frunte cu fostul curelar **Kurt Eisner. Hitler** e indignat, amărît de nu descurajat — căci sovietismul munchenez era pentru el încă o dovadă că adevărații adversari ai germanismului se aflau în patrie, nu peste frontiere! Se întoarce la corpul de trupă din **Traunstein,** unde rămâne toată iarna, până'n primăvara anului 1919.

Hitler era prea bun german, prea esențial german, ca să nu-și dea seama că firma rusească a socialismului din Bavaria n'avea nici un viitor de viață, că ascundea o găunoșerie tragică și că acest adevăr va trebui să se dea curând, foarte curând pe față. Deaceea, în Martie 1919 îl găsim iar la **Muenchen,** unde ofițerii au alcătuit în cazărmi și cu foștii combatanți desorientați, mici nuclee contrarevoluționare, în primul rând spre a nu suferi și ei destinul ofițerilor ruși și spre a echilibra iar cumpăna socială, de îndată ce **„sovietismul"** german nu va mai fi de nici un folos pentru domesticirea și potolirea maselor flămânde. Din fericire **„comuniștii"** germani n'aveau deloc poftele sângeroase ale camarazilor ruși și în politica lor de împăciuire, de **„socializare progresivă",** de restabilire a **„ordinei"** nu se loviau de nici un adversar serios, din sânul massei muncitoare. Toți doriau **„liniște",** după frământarea infernală a războiului: proletari și patroni, soldați și ofiteri.

Hitler însă, pe față împotriva regimului — **Hitler** e grăbit — și nu înțelege că timpul lucrează pentru restaurarea valorilor **„germane",** fără nici o vărsare de sânge! Autoritățile **„sovietice"** erau încă prea tinere, ca să nu fie susceptibile la tot ceeace ar părea că le amenință — mai cu seamă că pe planul teoretic renunțaseră la tot, iar pe terenul practic nu luaseră nici o măsură împotriva foștilor dușmani de clasă. Propaganda mai mult sau mai puțin sgomotoasă a unui militar de grad inferior ca **Hitler** nu prezenta, desigur prea mare pericol, totuș autoritățile **„sovietice"** müncheneze au încercat să-l aresteze. Au trimis la locuința lui, după miezul nopții, trei inși. **Hitler** a fugit — precum fugise dela Viena! precum va mai fugi peste câțiva ani, în timpul unor lupte de stradă! — apărându-se acum de urmăritori cu ajutorul unei carabine. Că autoritățile **„sovietice"** din München nu țineau serios la stârpirea adversarilor, o dovedește faptul că Hitler **a fost lăsat să fugă** și nu s'a mai luat, de atunci, nimeni după el. **Hitler** în Rusia, bunăoară, după Octombrie 1918, n'ar fi scăpat atât de ușor, precum n'a scăpat cu viață, după 1933, nici unul din adversarii lui **Hitler,** chiar unii mai puțin hotărîți decât el.

Ceeace era de așteptat, s'a întâmplat! Regimul **„sovietic"** din **Bavaria** se prăbușește, la cea dintâi mișcare a trupelor contrarevoluționare. **„Președintele" Kurt Eisner** e asasinat de un aristocrat, contele **Arco,** evreu după mamă, dar care nu putea suferi ca pe tronul **Wittelsbachilor,** dinastia bavareză, să se lăfăiască un fost meseriaș, cu mâini bătătorite. Se institue numaidecât comisii de anchetă, pentru represaliile de rigoare: „pe cine nu lași să moară, nu te lasă să trăești", spune un proverb străvechi. **Hitler** e numit într'o astfel de comisie, pe lângă regimentul 2 de infanterie din München, unde îndeplinește serviciul de denunțător răsbunător.

Nu s'au publicat încă documentele cu privire la activitatea lui **Hitler** din acea vreme și nici numărul victimelor, foștii socialiști, care își toleraseră adversarii. Să reținem însă faptul că deși împrejurările, încetul cu încetul, se vor schimba, deși spiritele se vor pacifica iar asasinatele vor fi tot mai rare, în viața publică a celorlalte națiuni, **Hitler** va rămâne cu mentalitatea teroristă din 1919, dovadă că ceeace-și însușește, bun sau rău, e pentru totdeauna! Germania nu va mai scăpa de atmosfera de războI civil, nici înainte, nici după venirea lui **Hitler** la putere, care nu mai poate respira — se pare — decât în duhoarea luptelor și a sângelui vărsat.

Așa lucrează istoria? Posibil. Dar dealungul acestei istorii strigă, tot mai conștient și mai indignat, până va dobândi deplină autoritate, spiritul moral al universului, prin conștiința de sine a omenirii.. E ceeace ne desparte de istoria jaguarilor, în turmele și încăierările cărora nu răcnește, n'a răcnit încă niciun spirit, nici o conștiință.

Nucleele contrarevoluționare, alcătuite în cea mai mare parte de soldați și demobilizați flămânzi, sub comanda unor ofițeri a cărei fierbinte dorință era să-și păstreze viața și să-și reclădească situația splendidă de odinioară, aveau nevoe de fortificare, de fanatizare. Pentru educația „națională" a soldaților se alcătuesc, alături de regulamentele de serviciu interior, conferințe educative și patriotice. **Hitler** care ținuse odată în fața superiorilor o cuvântare antisemită, plină de vigoare, fu numit conferențiar și instructor moral al trupelor — „Bildungsoffizier", adică într'o slujbă care-l pune în rândul privilegiaților gradului. Pentru desăvârșirea sa didactică, **Hitler,** împreună cu alți câțiva, urmează cursuri speciale, scurte. Unul din profesori e **Gottfried Feder,** menit să joace mai târziu un rol însemnat în mișcarea național-socialistă. Dela el împrumută **Hitler,** în acești ani de pregătire pentru lupta politică, acea formulă pe cât de seducătoare, pe atât de goală: **A capitalului creator,** care trebue deosebit **de capitalul cămătăresc (der schaffende Kapital și der raffende Kapital)** — și o lozincă de acțiune imediată: **Jos cu sclavia dobânzii! (Los von der Zinsknechtschaft).**

Nu era greu de văzut — pentru cine voia să vadă! — ce se ascundea sub aceste două măști. Ele urmăreau, în primul rând, să smulgă pe muncitori din ideologia lor de clasă și să-i facă să creadă că adevăratul lor dușman nu e orice capital, ci numai un anumit capital — și în al doilea rând să dea capitaliștilor industriali din Germania curajul dea jefui pe creditori. Formula lui **Feder** avea puterea magică de-a împăca astfel pe proletarul și industriașul german, pe spinarea deținătorilor și depunătorilor de bani, în bună parte evrei.

Formula și lozinca au fost integral realizate, odată cu venirea lui Hitler la putere: evreii au fost jefuiți — iar proletarul german a rămas tot atât de sărac ca și mai înainte, în fața „capitalului creator" a magnaților industriei și a porților mari de fer ale uzinelor.

Pentru cucerirea masselor populare, desamăgite de „sovietismul" înfrângerii militare, era neapărată nevoe de astfel de sofisme — fără de care marea majoritate a muncitorimei germane ar fi rămas pe totdeauna credincioasă marxismului și clasei ei. Formula magică, înșelătoare, plutea în aer; dovada o avem în faptul că ea se ivește nu numai în capul savant al unui profesor ca **Gottfried Feder,** ci și în intuiția unui muncitor cu veleități burgheze, alungat de câteva ori din atelier, de camarazii în grevă, un anume **Drechsler,** lăcătuș, care întemeiase, cu un mic număr de muncitori, tot atât de **„patrioți"** ca și el, un **„Partid al muncitorilor germani".** Drechsler, care era lăcătuș numai din vitregia soartei, mentalitatea lui fiind mai curând aceea de mic prăvăliaș, sau de meseriaș patron, cu tradiții vechi germane, se minuna cu durere,

cum de nu isbutiau muncitorii și stăpânii uzinelor să cadă la înțelegere, când era evident că aveau absolut aceleași interese și erau cu toții germani adevărați, **„echt deutsche Leute“** ? !... Căci și **Drechsler** avea — inconștient — instinctul că patriei germane îi era îngăduit să-și stoarcă fiii până la ultima picătură de sânge, pentru și până la stoarcerea ultimei picături de sânge a tuturor celorlalte neamuri ale pământului, **„inferioare“**.

La ce slujea cultura unui subtil intelectual ca **Feder**, dacă se întâlnia, atât de ușor, în tendințele lui cele mai organice, cu un agramat amărât, ca lăcătușul **Drechsler**, nu știm. Pe semne că ideile morale și calitatea conștiințelor sunt independente de învățătura cărților, de istețimea minții.

Politica germană de după răsboi a fost, odată cu dărâmarea celor câtorva sporadice forme socialiste, înrâurită indirect, dacă nu chiar impusă brutal, de armata regulată a țării, de **Reichswehr**. Reprezentanții armatei, ofițerii, nu puteau face servicii civile, desigur, dar le făceau — tot ei — prin intermediul unor oameni de pae, civili. Funcția lui **Hitler**, deși în solda Reichswehrului, e tot de natură civilă. Deatunci, din 1919, până azi, 1934, **Hitler** nu va înceta de a face Reichswehrului servicii de natură civilă, începând cu rangul de **„Bildungs-Offizier“**, și sfârșind cu cel de cancelar.

Intâlnirea acestui ciudat **„Bildungs-Offizier“** cu **„Partidul muncitoresc german“** al lăcătușului **Drechsler**, sortit să devie partidul național socialist de mai târziu, s'a făcut întâmplător, sau și mai rău, în scop de spionaj.

In Iulie 1919, Hitler — înapoia căruia se afla generalul **Epp** și statul lui major, unde dăm pentru întâia oară și peste numele lui **Roehm** — fusese trimis **„în observație“**, la o berărie unde se adunau, într'o cameră alăturată **„membrii comitetului“**, în număr de vreo douăzeci și cinci. Agentul, mai mult sau mai puțin secret, care era **Hitler**, nu se mulțumește să tragă cu urechea la discuțiile politice, care aveau un teribil miros de lucru amestecat — șovinism cu socialism — ci intră și el în vorbă, apostrofând pe unul din **„membrii“**, destul de desorientat (ca și ceilalți de altfel) ca să ceară, între altele, **„independența Bavariei“**. (Prusia și prusacii au fost din totdeauna foarte puțin simpatizați la München, unde trăesc oameni de altă conformație antropologică, de altă culoare, de alte gusturi și altă mentalitate — mult mai înrudite cu ale semințiilor oacheșe, meditaraniene). **Hitler** îi arată că imperiul nu poate, nu trebue să fie desmembrat, de capriciile și sugestiile unor provinciali; în unitatea supremă a Reichului pot foarte bine încăpea toate particularismele provinciilor germane! La plecare, **Hitler**, care făcuse o puternică impresie asupra celorlalți, fu luat de o parte de „domnul“ **Drechsler**, care îi puse în mână broșura demonstrativă a partidului. Peste câteva zile **„Bildungs-Offizier-ul“** primește o carte de membru în comitetul partidului muncitorilor germani, cu No. 7. Noul om politic șovăe o vreme, apoi, — din conștiința că ori cu noul partid ori fără el, tot va trebui să înceapă de la început, pentru creearea unui partid al său — primește să facă parte din organismul politic, menit celui mai fantastic destin.

Hitler nu-și dă demisia din armată, pe semne din teama că **„partidul muncitorilor germani“** ar putea fi mai puternic decât el și va trebui să-l părăsească, sau din pricina simplă și hotăritoare... că nu se putea încă lipsi de soldă! Activitatea lui **Hitler**, până'n August 1919, când se votează **Constituția la Weimar**, un compromis între muncitorimea și burghezia germană, cu drum deschis mareșalului **Hindenburg** — Reichswehr pe față! se rezumă în câteva discursuri și câteva discuții, la berăria unde se afla sediul partidului.

E aproape sigur că fără prezența lui **Hitler**, care ia asupra lui sarcina organizării serviciului de propagandă — de fapt a creerii unui partid, peste capetele mediocre ale colegilor din „comitet“ — **„partidul muncitorilor germani“**, cu atâtea alte mici reuniuni provinciale, ar fi rămas un simplu prilej de întâlnire la berărie unde, încet-încet, în locul ideilor politice, ar fi început să predomine jocul de table și paharul de bere. Nimeni de altfel din „comitet“ nu-și dă seama de adevărata valoare a lui **Hitler**, de energia și vigoarea lui oratorică. Fruntașii „partidului“ — îndeosebi „președintele pentru întreg teritoriul Reichului“, un anume **Harrer**, afirmă că **Hitler**, cu toată zarva lui, nu face două parale! (Teama de concurență?) Iar în Octombrie 1919, la întrunirea memorabilă la care luaseră partea... **o sută** de ascultători, după conferința lui **Hitler** — **„Brest Litovsk-Versailles“**, — domnul „președinte“ **Harrer** se ridică și sapă în fața vorbitorului groapa, în care de mult voia să-l arunce, declarând ascultătorilor că **„partidul nu poate în nici un caz adopta un antisemitism atât de grosolan...“**

Dar **Hitler**, care știa bine că în Germania convingerile prea subtile și gingașe n'au nici o trecere și că numai prin metode grosolane se va impune și va cuceri, nu se sperie de loc. Acțiunea lui de organizare și dobândire de partizani — la început foști camarazi de arme — merge atât de departe și atât de vertiginos, încât la 20 Ianuarie 1920, **Harrer** e înlăturat, odată pentru totdeauna. De numele lui nu vom mai auzi. Mai trăește?

La 1 Aprilie 1920, **Hitler** renunță la solda Reichswehrului — cel puțin în aparență — se îmbracă aproape civil, până când se va adopta uniforma trupelor partidului, și poate vorbi pe față, în numele lui, tuturor germanilor.

Drumul îi e deschis!

F. ADERCA

In numărul viitor, Cap. V: **Afișe! Afișe! Afișe!...**

URANGUTANUL IN PRIM PLAN

La grădina zoologică din St. Louis face senzaţie urangutanul din fotografia de mai sus. Animalul a fost dăruit grădinii zoologice de un prinţ indian.

Un romancier printre eroii cărţii sale.

D. I. PELTZ

AUTORUL „FOCULUI IN HANUL CU TEI" SE PLIMBĂ

EDITURA „ADEVERUL" a tipărit de curând noul şi puternicul roman al scriitorului I. PELTZ: **„FOC IN HANUL CU TEI".**

In două volume compacte se sbate o viaţă interesantă şi profund emoţionantă: viaţa celor de jos, a negustorilor şi-a vagabonzilor, a micei burghezii şi a femeilor libere, a „aristocraţilor" de cartier şi a „ambulanţilor".

Aceştia din urmă, îndeosebi, au fost imortalizaţi în paginile impresionantului roman în momentele lor decisive: în dragoste, în chinurile foamei şi ale morţii...

UN OBIECTIV INDISCRET

D. I. Peltz este cel mai popular scriitor — în cartier.

De aceea n'a fost tocmai greu să-l surprindă obiectivul reporterului fotografic în timpul plimbării sale.

Iată-l de pildă, în inima cartierului, convorbind cu tânărul scriitor Şerbu, care i-a recenzat de curând cartea în „Viaţa literară". D. Şerbu a scris acolo că nimeni nu poate pretinde că e la curent cu progresele literaturii române şi mai ales cu progresele romanului românesc dacă nu-l citeşte pe I. Peltz.

Are perfectă dreptate.

Oprit de prietenii săi — negustorii ambulanţi — autorul „Focului în Hanul cu tei" e obligat să le facă... „aliş veriş".

Se supune, vrând-nevrând.

Reporterul fotografic l-a surprins în momentul în care examinează marfa.

PE LÂNGĂ... „HANURI" DIFERITE

Plimbându-se, în tovărăşia prietenului d-sale, romancierul trece prin faţa diverselor *hanuri.*

Lasă în urmă „Hanul cu tei" care se bucură azi de o şi mai mare celebritate — o celebritate literară — şi ajung la un han... fără tei.

Priviţi-l cum examinează firma unei... eroine de roman.

Aici vedeţi lume şi-i vedeţi şi pe cei doi tuciurii. Şi lumea de pe stradă şi „oacheşii" îşi găsesc viaţa închisă într'o carte. Romancierul le-o cunoaşte ca nimeni altul.

Frământările şi melancolia străzii — şi a oamenilor care mişună pe ea — au fost întotdeauna material de roman: şi Balzac şi Dostoievski şi Rebreanu şi Arghezi au privit atent lumea în mişcare.

I. Peltz o priveşte, deasemenea, cu un ochi de artist şi de epic. Dar şi obiectivul fotografic l-a... privit pe autorul romanului „Foc în Hanul cu tei".

Sunt riscurile celebrităţii.

POLYFOTO

DECEMBRIE CALENDAR

19

1912. — A murit Spiru Haret, doctor în științe de la Paris, profesor de matematici la Universitatea din București și de trei ori ministru al Instrucțiunii. In această calitate a făcut între altele reforma învățământului secundar și superior, (alăturat fotografia).

1878. — S'a născut scriitoarea Elena Bacaloglu.

20

1854. — S'a născut Ioan Nădejde publicist și om politic. A fost unul din principalii conducători ai partidului social-democrat. A fost director al mai multor reviste și ziare socialiste. A scris printre altele o istorie a limbii și literaturei române. (alăturat fotografia). († 1929).

1847. — S'a născut diplomatul român Gr. I. Ghica.

21

1861. — S'a născut Constantin Mille, ziarist și om politic. A condus ziarul „Adevărul" de la 1897 până la 1921 și a înteméiat „Dimineața". († 1927) (alăturat fotografia).

1596. — S'a născut mitropolitul Kievului Petru Movilă, moldovean de origină și autor al cărții „Mărturisirea ortodoxă" prin care s'au stabilit bazele dogmei ortodoxe.

22

1375. — A murit marele scriitor italian Giovanni Boccaccio unul din creatorii limbei italiene. A scris povestirile cunoscute sub numele de Decameron (alăturat fotografia).

1846. — S'a inaugurat Teatrul Național din Iași cu o trupă franceză care a jucat piesa „Clarisse Harlow".

1911. — A murit Gherasim Timuș fost episcop de Argeș.

23

1804. — A murit la Boulogne sur Mer Sainte-Beuve celebru critic francez. La începutul carierei a fost fervent susținător al romantismului. (alăturat fotografia).

1916. — Au avut loc mari lupte între armata română și cea germană în regiunea Putna.

24

1824. — S'a născut academicianul Vasile Maniu, scriitor și om politic român. A luat parte la mișcarea de la 1848 atât în Muntenia cât și în Transilvania. A murit la 1901 (alăturat fotografia).

1854. — S'a născut Aristizza Romanescu una din cele mai mari artiste ale teatrului românesc. A murit la 1918.

25

1885. — A murit Grigore Alexandrescu mare poet român născut la Târgoviște. (alăturat fotografia).

1836. — S'a născut Eugen Stătescu fost în repetate rânduri ministru de justiție și de interne.

800. — Carol Magnul a fost încoronat la Roma ca împărat. A fost rege al Francilor și împărat al Occidentului.

Grigore Alexandrescu

de Al. Iordan

In scaunul domnesc de odinioară, leagăn al Văcăreștilor, al lui Eliade și Cârlova, la Târgoviște, s'a născut în 1812 Grigore Alexandrescu, fiul vistiernicului și al Mariei Fusea.
Știri sigure asupra anilor săi de copilărie, până la 1835, când a venit la școala lui Vaillant, nu se găsesc, singurele isvoare referitoare la această epocă sunt deducțiile ce se pot face din opera sa poetică. Versurile:

„Din zilele trecute, din vechea fericire,
„Din veacul meu de aur, din sfântul meu amor,
„Idei au rămas numai, precum o nălucire
„Rămâne dimineața din visuri care sbor".

din poezia sa „Adio la Târgoviște" sunt singurele indicii asupra condițiunilor de existență a primei sale tinereți și a dragostei duioase ce nutrea părinților săi pe care i-a pierdut la 1827, după cum reese dintr'un vers din „Miezul nopții" scris în primăvara anului 1830 și care sună astfel:

„De când pierdui părinți-mi, trei ierni întregi trecură".

Când și cum a ajuns poetul la București nu putem ști decât referindu-ne tot la poezia sa „Adio la Târgoviște" a cărei lectură atentă ne dă indicații asupra anului, alături de o vie descriere a ruinelor și localităților din împrejurimi.
Ținând seamă de datarea acestei poezii conchidem că ea a fost scrisă chiar în fața ruinelor, că prin urmare în primăvara anului 1830 poetul se afla încă la Târgoviște.
Cum în primăvara anului 1831 era cu siguranță în București ajungem la încheerea sigură că-și părăsise orașul părintesc în toamna anului 1830.
Ce a făcut în toamna acestui an, nu știm, probabil că a locuit în beciul de sub scara Mitropoliei, unde locuia unchiul său preotul Ieremia, și unde mai târziu avea să petreacă, împreună cu I. Ghica ore întregi citind „Viețile sfinților" operele lui Tucidide și Xenophon și literatură franceză, cărți ce formau biblioteca Mitropoliei, aruncate în podul locuinței preotului Ieremia.
Prima dată sigură referitoare la Gr. Alexandrescu o avem din anul 1831 în „Amintirile" lui Ion Ghica și pentru că în ele se face un plastic portret al poetului, vom reproduce fragmentul esențial: „In primăvara anului 1831, Vaillant mai recrutase un elev. Se ivise pe banca din fund, lângă perete, un tânăr — parcă-l văd — înfășurat într'un surtuc cafeniu, oacheș, foarte chipeș, părul negru, sprâncenele groase îmbinate, ochii căprui și scânteetori, musteața îi mijea pe buze.
La sfârșitul clasei noi ieșiam sgomotoși și grămadă, pe când el se strecura binișor și își lua drumul singur spre casă. Acesta era tânărul Grigore Alexandrescu.
Odată Vaillant, după ce ne ia dearândul să-i recităm epistola lui Boileau către Molière:

„Rare et fameux esprit dont la fertile veine
„Ignore en écrivant le travail et la peine".

și toți cei vechi ne încurcarăm unul după altul, care la versul dintâi, care la cel de al doilea, fără ca unul măcar s'o putem scoate la căpătâi, se îndreptează către noul venit zicând: Voyons Monsieur Gregoire pouvez vous me debiter cela ? Alons, du courage!".
Și, Alexandrescu a recitat versurile cu o impecabilă dicțiune, care a uimit pe toți colegii săi și a făcut pe Ghica să-i caute prietenia.
La eșirea din clasă au plecat împreună și pe drum Gr. Alexandrescu i-a recitat acestuia din „Andromaca" și „Phedra" de Racine și „Adio la Târgoviște" de el.
Din acea zi cei doi colegi au legat strânsă prietenie ce nu s'a desmințit întru nimic până în clipele din urmă.
In casa depe podul Caliții a lui Tache Ghica, tatăl lui Ion Ghica, în această vreme era ceeace am numi noi astăzi „Cenaclu" și aci a avut Alexandrescu fericitul prilej de a-l întâlni pe Iancu Văcărescu, căruia recitându-i poeziile „Ceasornicul îndreptat", „Oda la stema țării" și altele, Văcărescu entuziasmat îl sărută zicându-i: „Băete, tu o să fii un poet mare — și prezicerea autorului „Primăverii amorului" s'a îndeplinit cu prisosință.
Tot aci în casa lui Tache Ghica, Grigore Alexandrescu a legat prietenie cu Eliade, frații Câmpineanu, Poteca și alți fruntași ai mișcării culturale din vremea aceea care a format mai târziu „Societatea Filarmonica".

Prins de curentul vremii, Gr. Alexandrescu, care acum era în strânse legături cu cei pomeniți, mai ales de când se mutase la Eliade în mahalua Dudești și apoi la maiorul Câmpineanu, își manifestă gândul de a îmbrățișa cariera militară.
Slujba aceasta nu era potrivită firii poetului și după scurt timp demisionează din armată.
Intors în București, a fost primit în casa bătrânului Tache Ghica, unde și-a avut camera sa până la anul 1841 când în urma fabulei sale „Lebăda și puii Corbului" este arestat și depus la „Djurstva" în mahalaua Gorgani unde îl vizitează Ion Ghica.
Tot aci în acest timp era depus și N. Bălăcescu pencondeiul său. Pentru că îndrăznise să spună unor sergenți din regimentul său că voevozii Mircea, Mihai și Ștefan au fost eroii românismului, Grigore Alexandrescu a fost arestat ca instigator.
In tot timpul celor trei luni de arest, Alexandrescu s'a ocupat cu traducerea „Meropei" — care n'a văzut însă lumina tiparului. — In scrierile sale poetul era condus de principiul lui Boileau sintetizat în versul:

„Si j'ecris quatre mots, j'en effacerai trois".

Cu un an mai târziu în 1842 însoțit de Ion Ghica, în urma unei invitații a unui unchi al acestuia, Otetelleșeanu, concesionar de saline, de a vizita Baia de Aramă, face o serie de excursii pe la toate mânăstirile dintre Cozia și Tismana, pe la stâne călătorind când pe jos, când călare, din Gura Bahnei în Dunăre până la Turnu-Roșu în Valea Oltului.
Alexandrescu a descris o parte din această călătorie într'un memorial, iar mânăstirea Cozia a fixat-o cu măestrie în „Umbra lui Mircea" „Protectoratul rusesc" ș; înalta societate viciată din acea vreme au alcătuit subiectele fabulelor lui Gr. Alexandrescu, atât de cunoscute astăzi.
Luând ca punct de plecare a fabulei un vițiu, urmărind o idee principială, leagă de aceasta ridiculizarea a numeroase alte defecte.
Explicarea acestui gen de scrieri e ușoară: poetul avea nevoe să biciuiască relele timpului și n-o putea face deschis de aceia își înmnăușa gândurile redându-le sub forma fabulei.
A spune de el că a fost un poet și un poet de un talent superior nu este destul. El a fost un suflet mare și nobil, o inimă curată și generoasă. Era vesel și glumeț.
A făcut parte din acea generație pentru care scrisul era considerat ca un dar sacru, ce trebue pus în slujba nației.
Viața sa ia fost o viață de luptă și de martir, fără altă ambiție decât binele țării sale. Condeiul său plin de spirit și grație nu s'a inspirat decât de pulsațiile mari și patriotice ale sufletului său.
Și totuș a murit la 25 Noembrie 1885 asemenea unui „ilustru necunoscut", condus la locul de veci de puținii săi prieteni și admiratori, fără steaguri, fără tobe, fără surle.
Și adevărul e cuprins în **„Răspunsul Cometei"**

„Mulți oameni mari și buni
„Luminii folositori, au trecut de nebuni
„Au fost persecutați
„In vreme ce-au trăit
„Și foarte lăudați
„După ce-au murit

Versuri care se potrivesc de minune cu viața și cu sfârșitul marelui Grigore Alexandrescu.

AL. IORDAN

FIRME NEÎNȚELESE

SĂ REINVIEM ARTA FIRMELOR! — a lansat de curând o idee spiritualul ziarist francez, **Clement Vautel.**

In Franța, în vechile orașe provinciale, și în Parisul de altă dată, existau în adevăr firme care dovediau c'ar fi vorba acum de reînvierea nu a unei industrii, ci a unei arte. O firmă veche era o operă de artă. Fie că era zugrăvită, fie că era lucrată în fer forjat, ea era totdeauna o bijuterie. Așa zisa **„enseigne"** franceză, care se punea nu numai deasupra magazinelor, dar și pentru a denumi străzile, era totdeauna spirituală în inscripția ei. Și acum, în vechiul Paris se poate vedea firma **„La purceaua care toarce"**, firmă medievală și celebră, iar firma mai recentă a unui cabaret **„Le Boeuf sur le toit"** (Boul pe acoperiș), — un cabaret de avant-gardă dinaintea răsboiului, deveni în curând cunoscută în toată lumea, dobândind o celebritate extraordinară.

Clement Vautel spune că această artă a firmelor ar trebui reînviată, pentru a da de lucru atâtor pictori și artiști în lucrări de fer forjat, cari șomează. In adevăr, firmele de azi nu mai au nimic spiritual, nimic artistic în ele. Nu se mai poate vorbi de o estetică a firmelor, totul reducându-se azi la una din industriile cele mai grosolane. Imitația după firmele străine a devenit o pacoste. Nimic original, nici o trăsătură spirituală, nici o linie de gust. Și la noi ar fi elemente naționale de reînviat, în această artă a firmelor. Sunt muzee în Ardeal, cum ar fi muzeul **Bruckenthal** dela Sibiu, unde s'au păstrat — din vechea industrie medievală românească a firmelor, de pe vremea când breslele românești aveau fiecare o marcă a ei — modele de astfel de firme în fer forjat, reprezentând cocoși, îngeri și tot felul de figuri, a căror realizare artistică este nu numai originală, dar are uneori ceva din caracterele unei arte foarte moderne. Sunt motive decorative, cât se poate de impresionante...

Ar trebui o innoire a firmelor, nu numai în ce privește conținutul lor artistic, dar și o innoire a acelor expresii foarte învechite, care de mult ce-au fost repetate, în cursul deceniilor, și-au tocit cu totul înțelesul, ajungând să se confunde cu alte noțiuni. Au existat în cursul veacurilor, probabil depe vremea lui Carol cel Mare, cu care legenda face contemporan pe **Gambrinus**, cine știe câte mii de Gambrinus, berării. Dar cine mai știe astăzi că acest Gambrinus a fost regele care-a reușit să fermenteze cel dintâi berea? Atât de multe berării au purtat numele de Gambrinus, încât astăzi numele acestui rege legendar, se confundă cu noțiunea de berărie.

In toate țările și în toate orașele există zeci și sute de ceasornicării, cărora le zice **Cronos.** Nimeni nu mai face însă legătura între zeul timpului și orologerie.

Nu e oraș în care să nu existe un hotel **Bristol,** dar cât de puțini sunt cei cari își dau seama că Bristol e un oraș din Anglia, un mare port, unde comerțul înflorește, unde poposesc probabil foarte mulți comis-voiajori și desigur că din această cauză trebue să existe acolo multe hoteluri.

Uneori nomenclatura firmelor nu numai că și-a tocit înțelesul, dar și l-a pierdut cu totul. Generațiile noui nu știu ce este **„Chanteclair"**. Totuș se mai păstrează până azi, prin Bărăției, un mic magazin de manufactură, care poartă această curioasă firmă. Cei mai bătrâni însă își aduc aminte că acest Chanteclair a fost o piesă de teatru a lui Edmond Rostand, care a făcut mare vâlvă, nu numai la Paris, dar în numeroase capitale occidentale, înainte de răsboi. Această piesă aducea pe scenă artiști îmbrăcați în păsări. Eroul principal era cocoșul, iar eroina era o făzăniță, care făcea

geloasă evident pe o găină. Acțiunea se petrecea o parte într'o ogradă, alta într'o pădure. Decorul reprezenta un colț dintr'o curte, în care se vedea cotețul găinilor, cușca câinelui, o mierlă fluera într'un pom, și așa mai departe. O trupă franceză a jucat această piesă și la București. Ea a deslănțuit pretutindeni unde s'a jucat, un mare succes de curiozitate. Dealtfel, piesa era scrisă în versuri admirabile și înalta ei ținută literară a contribuit la succesul de care s'a bucurat. Din această minunată piesă n'a rămas astăzi nici măcar amintirea titlului ei, ci numai o firmă de mic magazin depe Bărăției, când altă dată Chanteclair deslănțuise o modă extraordinară fiindcă totul deveni atunci Chanteclair. Se purtau pălării Chanteclair, femeile se coafau à la Chanteclair, ca un fel de creastă de cocoș pe cap, bărbații aveau vestoane Chanteclair, ba ieșiseră până și umbrele Chanteclair, cu mânerul în chip de cap de cocoș.

Alte ori se împrumută expresii străine și de mult limba franceză a fost epuizată pe firmele de pe Calea Victoriei și Lipscani. Chic de Paris, Frivolité, Trianon... Încă înainte de război începuseră să se facă incursiuni în dicționarul britanic. Exista o cafenea

„**Five o'clock**", alta „**High Life**", iar o cofetărie se numea „**Tea Room**". Evident că aproape nimeni nu știa ce înseamnă aceste cuvinte și în scurt timp se spunea : Mergem la High-Life, cu acelaș înțeles ca și când s'ar spune : — mergem la cafenea. Cafeneaua High-Life a fost înlocuită în ce privește traducerea, mai mult sau mai puțin românească a lui High-Life, cu cafeneaua Elitei. Five o'clock înseamnă ora cinci și e ora la care se ia ceaiul. Chiar și după ce se schimbase firma cofetăriei Tea Room, lumea zicea : — Mergem la Tea Room (și scria cu siguranță Tirum, în biletele dulci de rendez-vous-uri) de câte ori se ducea cineva la oricare altă cofetărie din București. Azi aceste expresii aproape au dispărut din limbajul curent și s'au șters cu desăvârșire depe firme.

Imitația după străinătate se utilizează în firme pe o scară foarte întinsă. De îndată ce un orășel de provincie a isbutit să-și creeze un mic cabaret sau varieteu, acela cu siguranță că se va numi **Alhambra.** Alhambra dela Mizil, Alhambra dela Brașov, Alhambra dela Urlați. Desigur că puțini sunt clienții acestor baruri nocturne, cari se mai gândesc la splendoarea Alhambrei veritabile, care are un superb palat al regilor mauri în Grenada, la începutul secolului al 13-lea. Grădini magnifice înconjurau acest palat somptuos, care desigur că nu aduce nici pe departe cu baracele acelea pline de guzgani și de miros rece de tutun, care sunt cabaretele de noapte din micile orașe provinciale.

Există și la noi mulți pictori, desenatori, poeți și literați în șomaj. Ei ar putea să dea o mână de ajutor pentru ridicarea, din punct de vedere estetic, a industriei firmelor. Firmele ar putea să devină astfel spirituale expresii, scânteetoare trăsături de spirit, ilustrate cu mai mult gust și cu mai multă artă,

S. V.

PREMIUL NOBEL PENTRU LITERATURA

Regele Gustav Adolf al Suediei, a înmânat săptămâna trecută premiul Nobel pentru literatură scriitorului italian Luigi Pirandello. Fotografia noastră reprezintă pe Suveran și scriitor în clipa înmânării premiului.

S'a regăsit SECRETUL MUMIFICĂRII

Boale, sisteme de nutriție și fapte istorice din timpul mumiilor. Documente istorice în mumii

de **Prof. M. J. DARWISH**

Medicul Benedetto de Luca din Ancona a regăsit recent secretul mumificării. Faptul a stârnit mare senzație în cercurile științifice. Articolul de mai jos, în care se vorbește despre mumificările din antichitate, apare deci acum, cu atât mai interesant.

MAJORITATEA oamenilor cred că mumifierea cadavrelor se obicinuia numai la vechii egipteni. Aceasta este o greșeală. Din timpuri uitate aproape, atât chinezii cât și tibetanii, cari au luat acest obicei dela chinezi, și-au conservat morții în acest mod. Mumiile egiptene au căpătat importanță, prin faptul că au conținut documente istorice. Sarcofagele în care au fost îngropate mumiile, conțineau, în inscripțiile depe ele, documente din istoria timpului lor, obiceiurile și ocupația mortului. Imbălsămarea mumiilor era o adevărată artă în Egipt, și oamenii cari se ocupau cu asta erau foarte stimați. Dar nici până azi nu se știe **dece** egiptenii își îmbălsămau morții. Nu era numai intenția de a conserva cadavrele. Pământul țării este doar atât de uscat, încât cadavrul se usucă într'o anumită măsură, rămânând intact, chiar fără să fi fost îmbălsămat. Ele se chircesc și se mențin astfel secole dearândul.

Explorări științifice dovedesc că sistemul îmbălsămărilor a fost introdus de fenicieni și de alți negutători, cari veneau din ținuturi cu clime mai dulci sau mai umede decât a Egiptului.

Origina acestui obicei al mumificării se pierde în întunecimea timpurilor preistorice. Desigur că era practicată încă dela începutul vechiului regat, adică înainte cu vre-o șapte mii de ani. Primele conservări au fost efectuate cu sare obicinuită. Se întrebuința foarte des acest sistem, dar nu se știe dece o bucată de carne, tratată identic în zilele noastre, nu se conservă atât de bine timp mai îndelungat.

La toate mumiile, măruntaele erau îndepărtate și în unele cazuri înlocuite cu ierburi și balsamuri. Egiptenii credeau că mortul se va reîntoarce pe pământ reluându-și vechea formă și că moartea n'ar fi decât starea în care omul n'are nevoe de mâncare și băutură.

Exista o formă a îmbălsămării care era foarte costisitoare și nu se practica decât la cei cari dădeau în schimb cantități mari de aur, la fel cum azi oamenii bogați au cele mai frumoase monumente. Când murea un om avut, corpul îi era vopsit. I se puneau ochi artificiali, de obicei din onyx, iar obrajii și gâtul se umpleau cu lut. Intr'o vreme se obicinuia îndepărtarea măruntaelor; ele erau puse în patru urne separate, fiecare sub paza unui alt zeu, până când era iar nevoe de ele. Indepărtarea măruntaelor se făcea printr'o tăetură în partea stângă. Partea corpului dintre gât și șold rămânea neatinsă și era, în majoritatea cazurilor, bandajată cu fețe muiate în gudron. Și tăeturile făcute pentru îmbălsămare erau acoperite cu fețe gudronate.

Partea de jos a sicriilor, în care se așează mumiile.

Un fel de îmbălsămare privia legarea unghiilor. Fiecare deget și fiecare unghie erau separat îngrijite, acoperite cu sfoară, pentru ca unghia să nu cadă. Fiecare operație era efectuată cu un anumit ritual, căruia i se dădea atenție deosebită. Anumite zile erau hotărîte pentru prepararea spatelui, altele pentru împodobirea trupului ș. a. m. d. Intregul proces dura deobicei treizeci de zile și bandajarea alte patruzeci. Ceremonia înmormântării avea loc de obicei în ziua 71-a după moarte și este interesant că Ramses al II-lea s'a urcat pe tron în ziua 72-a după moartea predecesorului său.

După patriarhul Jacob, care a fost mumificat, egiptenii au dus doliul — după cum spune Geneza, cap. 50, vers. 3 — „de trei ori douăzeci și zece zile".

In timpul celei de a 21-a dinastii, îmbălsămarea ajunse atât de perfectă, încât în general nu se mai proceda decât la umplerea cadavrului cu lut. Asta înseamnă, că brațele, picioarele, coapsele și figura erau despicate și unse cu lut, astfel ca atunci când trupul se va usca, el să-și menție forma avută în viață. De multe ori se deslipea capul de trup, spre a îndepărta creerul în locul căruia se punea o altă umplutură. In unele cazuri, această operație cerea o îndemânare deosebită, și numai un specialist în materie putea s'o execute.

Costul unei îmbălsămări era enorm. El se ridica la circa 440 drachme. O valoare, care în acea vreme însemna o avere de vreo câteva zeci de mii de lei din zilele noastre. Din această sumă, 136 de

O mumie din antichitate cumpărată pentru o sumă fabuloasă de o casă de filme din Anglia.

drachme se cheltuiau pentru pânză, care se transforma în feșe pentru bandaje. Masca, care trebuia să semene cu mortul, costa 40 drachme. Pentru cedru și ulei se cheltuia 41 drachme, pentru luminile care trebuiau să ardă șaptezeci de zile și nopți, 24 drachme. O cheltuială deosebită o constituiau bocitoarele, care erau plătite cu 32 drachme.

Imbălsămarea n'a încetat de a fi practicată nici la începerea erei romane sau creștine. Chiar dacă timpul dinastiei a douăzeci și doua lasă să se întrevadă o anumită neglijență în executarea îmbălsămărilor. Maeștrii creștini ai îmbălsămărilor, care și-au exercitat arta multe secole mai târziu, întrebuințau cristale mari, de sare de forma piramidelor. Acestea erau împrăștiate în jurul corpului, peste haine și bandaje; ele mențineau nu numai pielea, dar și elasticitatea lor.

Descoperirea mumiilor a scos la lumina zilei multe fapte interesante. Studierea întregului lor sistem digestiv a descoperit ce fel de mâncări consumau cei din antichitate, iar examinarea structurii scheletului arăta întrucât exista pe atunci rachitismul și tuberculoza. Pe figurile mumiilor s'au găsit urme de variolă și pielea unei femei bătrâne, care din pricina boalei îndelungate era plină de răni, a fost împlinită cu piele de gazelă, ca să acopere găurile.

Dupăcum am mai spus, Egiptul nu era singura țară în care se obicinuia îmbălsămarea. Și China cunoștea mumifierea și o exercită și azi, totuș acest fel de înmormântare este rezervat numai unor anumiți oameni. In China nu se poate cumpăra cu bani acest privilegiu. Numai anahoreții și asceții, cari se retrag de lume în peșteri lipsite de lumină, sunt socotiți demni de a fi îmbălsămați. Această credință mai există și azi. Mai mult încă. Adevărații budiști cred în nemurirea corporală a persoanelor sfințite și țin din această cauză la conservarea în formă perfectă. In China și Tibet există un mod deosebit de a lucra la îmbălsămarea și împodobirea trupului. Cadavrele sunt îngropate într'un templu, fiind considerate sfinte. Măruntaele se îndepărtează și golul se spală cu o anumită mixtură de ierburi. Inainte de a învălui trupul în așa numitul „Kang", sarcofagul se umple, până la o înălțime de vreo 30 cm. cu cenușe și pae de orez. După aceasta urmează învăluirea în vată și sare. Cosciugul rămâne închis doi-trei ani, și dacă în acest timp trupul sfințit rezistă descompunerii, se institue un fel de colectă, pentru a se strânge banii necesari împodobirii și construirii lemnăriei sarcofagului. De multe ori se întâmplă cazuri foarte interesante. Exista un sfânt vegetarian, care în momentul când s'a simțit destul de sfânt, s'a decis să moară. Mai întâi însă a renunțat la plăcerea de a mânca orez și consuma numai fructe. După vreo câteva săptămâni a renunțat și la fructe; nu lua în fiece zi altceva decât vreo câteva înghițituri de apă căldicică. Agonia sa dură mai multe luni. In cele din urmă, trupul său fu așezat pe patruzeci de cuburi de lemn de cedru și pe patruzeci de cuburi de lemn de santal și totul fu acoperit cu un praf inflamabil. Această amestecătură arse mai multe săptămâni printre picioarele încrucișate ale mortului și în cele din urmă, cadavrul era afumat. Apoi cadavrul fu uns cu lut, lemn, ulei și alte ingrediente, apoi legat în poziție verticală.

Podoaba pe care a primit-o mumia budistă, se leagă de toate vechile tradiții indiene. O piele aurie este una dintre cele 32 de utensile descrise ale ritului „Vedei". Inainte de a se întrebuința această piele aurie, locurile mai slabe se ung cu un strat subțire de lut, chit și lemn de santal.

Imbălsămarea n'a încetat deci. Ea este astăzi mai eficace ca oricând, cu toate că există o mare diferență între cea de acum o mie de ani și cea de azi. Totuș, anual mai mult de douăsute de trupuri sunt trimise în străinătate, în stare mumifiată.

Orice lichid — și mai ales cât mai mult sânge — trebue extras din trup. Apoi se introduc în vine amestecuri, compuse mai mult din formalin, care produce o acțiune de întărire a pereților. Cadavre, desgropate după ani de zile, aveau un aspect foarte proaspăt, în urma aplicării acestui tratament. Cu vremea se produce un fel de decolorare, dar altă schimbare nu se mai manifestă. Maeștrii britanici ai îmbălsămării nu întrebuințează nici arsenic, nici mercur sau alte otrăvuri metalice, atât de obicinuite în vremurile vechi. In ultimul timp s'a spus că moartea lordului Carnarvon și altora, provenită în urma desgropării mumiei lui Tutankamon, s'ar datora substanțelor toxice întrebuințate de egipteni pentru apărarea mumiilor lor.

Statistica arată că 50% din toate îmbălsămările se produc în Statele Unite și 30% în China. Asta costă mulți bani, căci îmbălsămarea și transportarea în Orient costă vreo 500 de lire aur. Imbălsămarea în Anglia e permisă din necesități sanitare și nu servește conservării mai îndelungate a cadavrului. Cunoscătorii cred că acest sistem practicat în Anglia conservă mai bine trupul decât toate sistemele întrebuințate de egipteni.

Un caz de îmbălsămare artistică a fost cel al trupului lui Lenin, conducătorul rus, care — dupăcum se știe — după moartea sa a fost expus publicului, fără ca înfățișarea exterioară a cadavrului să arate vreo descompunere sau schimbare.

Prințesa Marina de profil: un studiu al artistului de Laszlo.

Ducesa de Kent și moda

In gustul cu care-şi alege culorile, pure, vibrante şi admirabil îmbinate, apare geniul cu care se îmbracă Ducesa de Kent, Ochiul ei exersat — de artistă — apreciază frumuseţea liniilor simple şi şerpuitoare; iar originalitatea înfăţişării sale apare în alegerea accesoriilor şi a detaliilor. Dăm aci câteva din toaletele ce-i formează trusoul. In extrema stângă 1) o rochie de seară cu tăietura gâtului aproape severă, din satin cloque negru, jupa este spintecată pentru a da la iveală o bandă de lame de argint. Centura este tot din lame. 2) Un cordon şi o pereche de mănuşi din piele de porc, realizează o impresie dintre cele mai bizare, pe toaletă de catifea neagră ce apare imediat lângă prima. 3) Cel de al treilea ansamblu de seară este din crepe faconne bois de rose, 4) Costumul de după amiazi este dintr'o ţesătură creponată şi are o jachetă impodobită cu vulpe vopsită. 5) Un cordon din piele de viţel marchează talia mantoului de stofă neagră garnisit de un guler de astrachan drapat. 6) După aceasta vine un costum de dimineaţă de un verde de migdală garnisit cu nutria. Rochia fără jachetă. 6 a) poate fi văzută în dreapta. 7) Şi însfârşit iată o încântătoare toaletă dintr'o ţesătură de lână creponată neagră cu mâneci lungi, terminate prin franjuri tot din stofă şi având la gât o cravată de catifea portocalie.

Un Sanatoriu model

s'a inaugurat Duminică în munții Predealului pe Valea Râșnoavei în fața Bucegilor. Pe un fond întunecat de pădure se reliefează în stilul geometric modern, alb ca o vedenie, acest minunat pa-...e, opera lui Marcel Iancu.

Un șir de terasse triunghiulare așezate în două planuri, prinzând între ele camerile grațioase și vesele (singurele încăperi de Sanatorii care având terasse spațioase în fața lor primesc totuș soare din fațadă) formează tot elementul decorativ al construcției.

Interiorul hallului, salonașelor, sufrageriei, a căpătat prin cornișe de lumină, prin biblioteci zidite și întreg aranjamentul elegant un aspect vioi și cald, intim și primitor.

Și totuș lumina puternică, linoleurile, simplitatea mobilierului de metal, lipsa draperiilor crează o atmosferă de higienă, curățenie și confort neîntrecut.

Doctorii Câmpeanu, Popper și Theodorian au realizat printr'acest Sanatoriu primul institut medical din țară care este și o lucrare de mare artă.

Ce CADOU atrăgător!

Iată un cadou care va fi bine primit de orice doamn…

Darul acesta deosebit este o colecție din faimoasele Ape de Co… lonia „Lady"-„Chat Noir", „Jockey Club" și „Perle de Pa… prezentate în flacoane de lux, care vor fi apreciate de orice femeie. Mai mult, ele vor rămânea luni de zile pe masa ei de toaletă, rea… mintindu-i atenția Dv., omagiul ce ați adus farmecului și frum… ei, oferindu-i accesorii de toaletă de calitatea aceasta.

EAU DE COLOGNE **lad…**

REALITATEA ilustrată

UREAZĂ UN AN NOU FERICIT CITITORILOR SAI.

1935

6 DECEMBRIE

414 · AN · 8

1935

Clopotele vestesc venirea unui an nou. Orașele au îmbrăcat haina de sărbătoare și bucuria cată să ia pentru câteva clipe locul tristeții de pe fața chinu-ită de muncă a oamenilor.

Acum, când un an nou apare în vestmânt de înger înaintea noastră, să uităm tot ce a fost trist, urât, groaznic, în anul care a trecut și să ne dorim un an mai bun, mai vesel, mai fericit. Cu acest gând trebue să pășim în noul an, optimiști și hotăriți pentru realizările constructive.

Cu acest gând, adresăm astăzi tuturor prietenilor și cititorilor noștri, un cald și sincer:

La mulți ani!..

* * *

S'a înrădăcinat ca o tradiție faptul ca „Realitatea Ilustrată" să se îmbunătățească odată cu venirea fiecărui an nou. Este o mulțumire pe care o datorează cititorilor ei, din ce în ce mai numeroși.

„Realitatea Ilustrată" se va îmbunătăți așadar și în acest an.

* * *

In cursul lunii Ianuarie, revista noastră va apare într'un format mărit. Acest fapt va prilejui un mult mai frumos aranjament tehnic al revistei și va facilita în acelaș timp publicarea unui material mult mai interesant și mai variat.

Primul număr în format mare al „Realității Ilustrate", a cărui dată de apariție o vom anunța la timp, va fi un număr festiv, tipărit în culori, în condițiuni tehnice excepționale, la heliogravură. Impreună cu acest număr va apare și „Albumul evenimentelor anului 1934", care va cuprinde în cadrul celor 150 pagini ale lui, în ilustrațiuni sugestive, toate evenimentele mai de seamă politice, literare, teatrale și artistice, ale anului 1934. Acest album va constitui cea mai completă privire retrospectivă, asupra faptelor care au caracterizat viața anului 1934.

* * *

Acestea sunt primele perfecționări pe care „Realitatea Ilustrată" le va aduce odată cu noul an care bate la ușă. Ii vor urma apoi altele, mereu altele, spre deplina mulțumire a cititorilor.

R. I.

REALITATEA
ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREȚUL ABONAMENTULUI
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ȘASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
București Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevěrul" S. A.

DATINI de CRĂCIUN

de ALEX. IORDAN

SARBATORILE Crăciunului se apropiau. Băeţii se prinseră tovarăşi pentru colind şi pentru pluguleţ. Flăcăi puneau la cale Brezaia şi se prinseră şi ei tovarăşi pentru colind, căci prin partea locului băeţii colindă la orice fereastră de rumân, dar flăcăii intră numai în casele unde sunt flăcăi şi fete.

Ajunul Crăciunului sosi. De noapte, tare de noapte, începură a fierbe băeţii. Şi vedeai curgând pe uliţă cete-cete cu săculeţele de după gât, cu beţe în mână.

Intrau în curţi şi câinii tăbărau pe ei. Ei se apărau cum puteau mai bine, se apropiau de fereşti şi strigau cu glasuri subţiri:

— **Bună dimineaţa la moş-ajun! Bună dimineaţa la moş-ajun!**

Iar femeile ieşeau în pragul caselor, cu sufletul vesel de bucuria darurilor, cu şorţurile pline de mere, de nuci şi de covrigi.

Uneori se întâlniau cete vrămaşe. Cei mai slabi stăteau de se socoteau ce-i de făcut: să ţie piept sau s'o tulească la fugă şi să-şi scape nucile strânse cu atâta alergătură.

Iar când se luminase de ziuă, alt rând de vestitori ai Crăciunului ieşi de prin case. Erau copilaşii de câte trei patru, cel mult cinci ani, cari se plânseră la mamele lor, să le facă şi lor săculeţe spre a striga şi ei.

Aşa ne descrie o parte din obiceiurile de Crăciun scriitorul Sandu-Aldea în cartea sa **„Două Neamuri"**. Iar când zorii zilei încep să mijească pâlcuri de copii purtând simbolica stea de hârtie în mijlocul căreia e fixată o iconiţă, pornesc pe la casele gospodarilor anunţându-le naşterea Mântuitorului intonând tradiţionala melodie:

Steaua sus răsare
Ca o taină mare
Steaua luminează
Si adeverează.

Tineri pregătindu-şi din timp costumele necesare, se deghizează în personagiile principale care au fost de faţă la naşterea lui Isus, şi intrând în locuinţele cetăţenilor joacă mica dramă a Irozilor, recitând versuri care amintesc măcelul celor zece mii de prunci, măcel hotărît de Irod care socotea că în chipul acesta va putea să ucidă şi pe Isus, de care se temea că-i va lua domnia.

Şi se obişnueşte prin unele ţinuturi ca în prima zi de Crăciun, după terminarea slujbei la biserică, preotul să intre în fiecare casă, purtând cu sine o icoană în care e reprezentat Isus în iesle, şi cântând anu-

Fotografiile din această pagină reprezintă trei dintre cele mai comune datini de Crăciun şi Anul nou. De sus în jos, vedem pluguşorul de Sf. Vasile frumos împodobit, buhaiul şi ursarul aducător de noroc.

mite rugăciuni să facă urări de prosperitate gospodarilor. Pe lângă aceste tradiții, poporul nostru păstrează un nesfârșit număr din tradiții, care sunt prin unele locuri respectate cu sfințenie.

Așa se obișnuește că se ia din ograda unui vecin câteva surcele care apoi sunt răspândite în locuința lui recitând versurile:

Bună dimineața la Ajun
Că-i mai bună a lui Crăciun
Pui, vaci, oi, purcei, etc., etc.
Sănătate, bogătate
Că-i mai bună decât toate.

Și trebue ca toată lumea să se ferească de a se certa în casa sa în intervalul de timp de la Crăciun și până la Bobotează căci numai așa va putea evita să atragă asupra sa pentru tot anul viitor, cearta din partea altora. Iar dacă în apa cu care se vor spăla cei ai casei în ziua de Crăciun se pune o nucă sau o potcoavă, toți cei ce se vor spăla cu această apă vor fi sănătoși ca nuca și ca ferul; punându-se în această apă și un ban se atrage în chipul acesta și bogăția.

Gospodinele obișnuesc ca în prima zi de Crăciun să dea mâncare păsărilor dintr'un ciur crezând că în chipul acesta vor oua tot atât de mult precum curg grăunțele prin găurile ciurului.

Prin unele ținuturi deluroase proprietarii de oi obișnuesc să pună sub prag un bulgăre de sare peste care pășesc toți ai casei până la 22 Aprilie, când sfărâmându-se, bulgărele este amestecat cu tărâțe și dat oilor, care astfel sunt ferite de boli și vor da lapte din belșug.

Imprumutarea de bani sau de obiecte în ziua de Crăciun, atrage după sine lipsa în casa celui care împrumută, pentru tot anul viitor, deaceea săteanul se ferește să împrumute în acest timp.

Unele femei nu mătură în zilele Crăciunului, sau chiar dacă fac aceasta, nu aruncă gunoiul afară socotind că aruncând gunoiul peste prag dau afară din casă belșugul și sporul.

Funinginea strânsă pe burlanele sobelor ocupă și ea un loc în cadrul tradițiilor de Crăciun, întrucât se crede că această funingine strânsă în ajunul nașterii lui Isus și împrăștiată pe ogor în timpul aratului va aduce belșug de grâne.

O datină interesantă din acest timp este aceea a simu-

In această pagină vedem: copii cu steaua, irozii și țapii împreună cu buhaiul și plugușorul.

La mulți ani 1935!...

„Realitatea Ilustrată" urează un an bun și fericit tuturor cititorilor ei!...

lării tăierii pomilor cari n'au dat roade în timpul toamnei. Gospodarul înarmat cu o secure intră în livadă și se apropie de pomul care n'a rodit; în acest timp soția sa cu mâinile de aluat vine în fugă spre soț pe care îl roagă să nu tae pomul întrucât în toamna viitoare va da roade atât de multe încât vor cădea de pe crăci așa cum cade aluatul printre degetele ei.

Și această înscenare se repetă la fiecare pom. Tinerele fete candidate la măritiș, au obiceiul ca în a treia zi de Crăciun, măturând prin casă, începând dela ușă și ducând gunoiul către fundul camerei să spună versurile.

Iiu-iu
Eu strig pe Lacu
Lacu pe Dracu
Dracu pe datul meu.

Ințelegând pe datul, pe alesul care-i va fi soț, și care nu va întârzia să vină ca s'o ceară'n căsătorie.

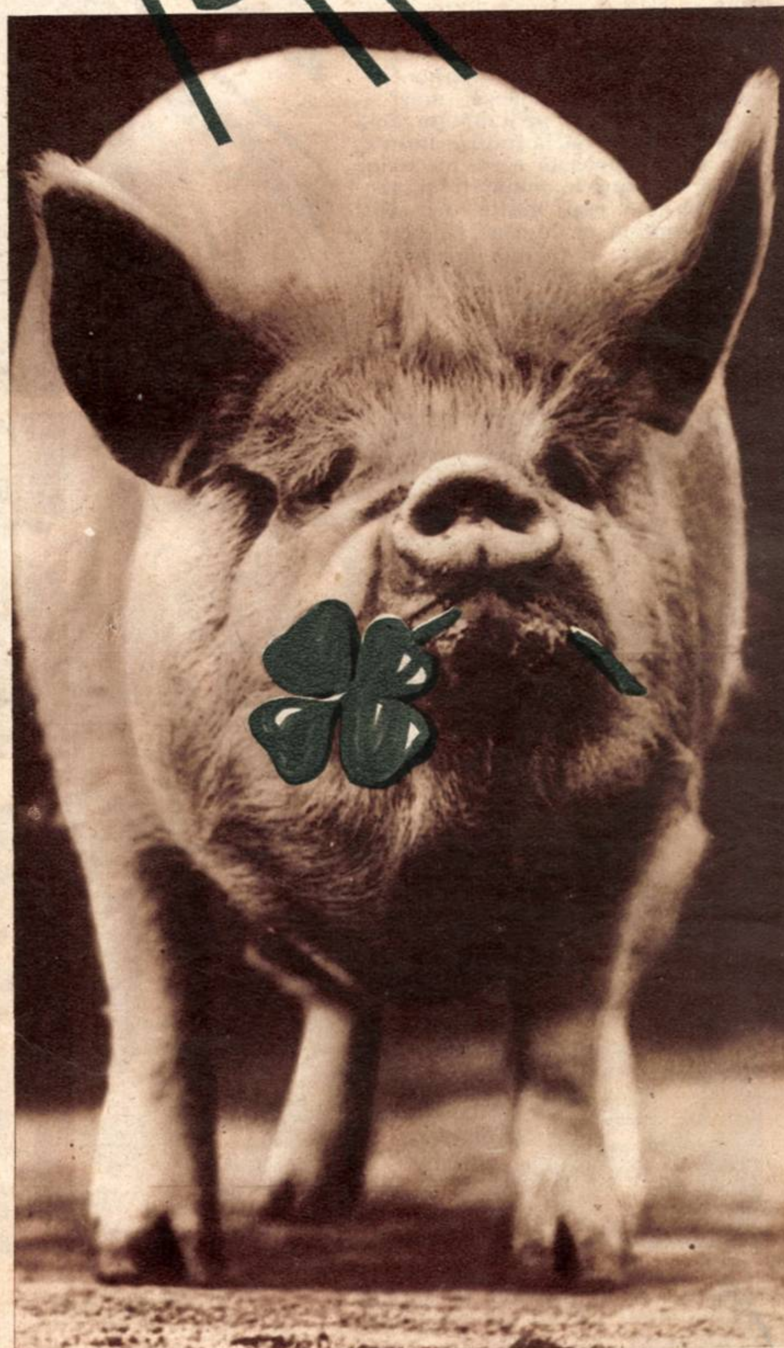
Dar ceea ce face mai ales bucuria copiilor, în special la orașe, este pomul de Crăciun. Obiceiul pomului de Crăciun este o reminiscență dela vechii Germani, obcei care astăzi am putea spune, că s'a împământenit și la noi.

Impodobindu-se un brădișor cu diferite obiecte și jucării, brădișorul este ținut ascuns privirilor copiilor până în seara de ajun de Crăciun, când introducându-se copiii în camera unde se găsește brădișorul ornat toți se arată surprinși văzându-l și conchid că el a fost adus de Moș Crăciun ca dar pentru cumințenia copiilor.

In familiile mai sărace locul pomului de Crăciun îl ocupă ghetele pe care copiii le pun seara înainte de culcare la ușa sobei, iar dimineața când se scoală găsesc în ele darurile aduse de Moș Crăciun care s'a coborît peste noapte prin horn în casă unde a lăsat din traista sa plină cu jucării copilului cuminte o răsplată.

Și numărul datinilor, obiceiurilor, credințelor și superstițiilor în legătură cu sărbătorile de Crăciun, constituesc un lung lanț căci fiecare ținut se distinge prin ceva caracteristic.

Multe din ele au făcut obiectul bucuriilor copilăriei fiecăruia dintre noi, deaceea avem cu toții datoria de a căuta să le păstrăm căci ele alcătuesc o comoară de neprețuită bogăție a poporului nostru.

O LUME MICĂ pentru OAMENI MICI

Piticii se vor întruni într'un congres internaţional, spre a cere să li se facă locuinţe mici, cu plafoanele joase şi scări ca pentru ei, cu instalaţiuni de bae de dimensiuni reduse, tacâmuri minuscule ca de păpuşe, preţuri reduse la jumătate pe căile ferate, jumătăţi de porţii la restaurante şi haine făcute de gata pe măsura lor.

Piticii din întreaga lume fac pregătiri în vederea unui congres ce urmează a se ţine la Budapesta, în vara anului 1935.

Ei vor să se adune într'un număr atât de mare, încât oamenii cei mari să fie nevoiţi să le asculte şi să le satisfacă doleanţele.

„Dar cine poate fi neinduplecat de aceşti omuleţi?“

„Toată lumea“ răspunde *Imre Papp*, care are exact 83 cm. înălţime şi este căpetenia nouei *„Ligi Internaţionale a Piticilor“*. Toată lumea se uneşte spre a ne face să plătim preţuri întregi pentru ceeace — în raport cu cei mari — nu folosim decât pe jumătate, dela mâncare şi până la îmbrăcăminte. Dar partea proastă e că nu orice poate fi redus la jumătate şi suntem de cele mai multe ori siliţi să ne luptăm cu lucruri ce întrec dimensiunile şi forţele noastre.

„Celelalte minorităţi obţin dela guverne tot felul de favoruri. Suntem şi noi o minoritate, atât ca număr cât şi ca dimensiuni şi ia priviţi cât de prost suntem trataţi. Cei mai mulţi dintre noi nu sunt mai mari decât copilul de şase ani, care călătoreşte gratis pe calea ferată, în vreme ce noi trebue să plătim bilete întregi. Şi copilul de şase ani, nu numai că ocupă tot atâta spaţiu ca şi piticul, dar e atât de gălăgios şi de neastâmpărat, încât ar trebui să plătească un preţ dublu. Piticii pe de altă parte, fiind creeaturi adulte, ştiu să se poarte şi pot sta câte doi pe un loc. Pentrucă prin statura sa redusă atrage întotdeauna privirile asupra sa, piticul e foarte rezervat şi caută să aibe o purtare cât mai demnă. Cine-a văzut vreodată un pitic beat?“

Piticii se aprovizionează pentru sărbători...

Un cartier exclusiv al piticilor

„Nu avem pretenţia să călătorim gratuit, dar ar trebui să ni se acorde o reducere de preţuri, cum e aceea de care se bucură copilul de doisprezece ani. Cei mai mulţi dintre noi suntem angajaţi în trupe de varieté, ceeace înseamnă că suntem nevoiţi să călătorim mult şi ne lovim mereu de această nedreptate. Pentru ras, tuns, frezat, manicură, spălătorie, servicii medicale şi dentistice şi oriunde, greutatea şi dimensiunile nu sunt de primă importanţă, suntem de acord să plătim preţuri întregi, dar modul în care suntem speculaţi când e vorba de îmbrăcăminte, e pur

În Parcul Veseliei din Berlin a fost instalată o poliţie de liliputani. Liliputanele elegant investmântate cu blănuri, nu-şi părăsesc nici o clipă soţii.

și simplu o rușine. Bărbații și femeile normale profită de marile desfaceri de haine, unde costume întregi, paltoane și rochii pot fi obținute la prețuri foarte convenabile. Pentru noi însă, aceste desfaceri sunt inaccesibile. Dacă te duci într'un magazin de haine gata, ești trimis în raionul copiilor".
Piticii sunt niște adulți minusculi, spune mai departe acest conducător al ligii, iar nu copii și nu vor să se mai îmbrace ca aceștia, așa cum bunicul n'are să înceapă a purta pantalonași scurți, pentrucă vreunul din nepoții lui ar găsi că se apropie de o a doua copilărie. Și după ce că, vrea nu vrea, trebue să recurgă la serviciile unui croitor sau croitorese, piticul e nevoit să plătească tot atât cât și oamenii mari.

„Sunt multe persoanele de dimensiuni normale, care refuză couchetele de sus ale trenurilor-pat, din pricina acrobațiilor, la care acestea le obligă. Ei bine, toate paturile pun pe pitic în această dificilă situație și când coborîm din ele, la sfârșitul unei nopți, începem o zi acrobatică, în care căutăm a ne adapta unei lumi uriașe".

„Prima problemă o pune șifonierul, a cărui oglindă e situată cu mult prea sus, deasupra capetelor noastre. Tragem lângă el unul din acele scaune (pentru noi) gigantice? Nu. Scoatem saltarul de jos pe jumătate, pe cel de-al doilea mai puțin și urmăm astfel, până la cel de sus. Servindu-ne de aceste saltare ca de niște trepte, reușim să ajungem la oglindă. Deschiderea ferestrelor și a ușilor sunt iarăș acțiuni riscate pentru care avem nevoe de dibăcie".

„Dar marea încercare este pentru noi odaia de bae. Societățile de asigurare spun că mulți oameni se rănesc sau își găsesc moartea în camera de bae, mai mult decât în oricare colț al casei, și dacă astfel stau lucrurile, gândiți-vă la pericolele ce ne pândesc pe noi, în această încăpere. Cuveta făcută pentru oameni de înălțime normală, ne vine nouă tocmai prin dreptul ochilor. Dacă nu trage unul din acele gigantice scaune, tot ce poate face un pitic este să se cațere pe marginea acestei cuvete, de unde poate ajunge la robinete și la săpun. Piticii învață să fie acrobați încă din primii ani ai copilăriei lor, altfel ar trebui să aibe toată viața o dădacă pe lângă ei".

Baia, robinetul dușului, măsuța de toaletă, comutatoarele lămpilor electrice, sunt toate plasate la înălțimi cu greu accesibile pentru pitici. După ce a scăpat de toate pericolele toaletei, piticul își comandă cafeaua în camera sa unde poate da ordin chelnerului să-i pună tava pe podele; se așează și el apoi turcește și mănâncă în voe.

La restaurant însă piticul trebue să aleagă între două situații egal de ridicole: poate sta pe scaun obicinuit cu picioarele atârnându-i în aer deasupra podelelor și cu bărbia la muchea mesei, sau poate pune pe chelner să-i aducă un scaun înalt de copil. Și parcă spre a-i spori umilirea, cuțitele, furculițele și paharele par caraghios de mari, în mânuțele lui.

In clipa când piticul iese din hotel, problemele și primejdiile se înmulțesc. Scara autobuzului e făcută în așa fel, încât să poată să fie urcată de cea mai măruntă femee normală. Pentru pitici aceasta nu e decât o nouă aventură acrobatică și deaceea, ei nu întrebuințează niciodată autobuzul, dacă au banii necesari pentru un taxi. Acesta din urmă este astăzi atât de scund, încât o persoană normală e silită să se îndoaie, să se târască aproape, pentru a putea pătrunde înăuntru; piticul însă intră și iese cu capul sus, foarte demn, fără să i se clintească măcar pălăria. Dar dacă-și cumpără un automobil, trebue cu orice preț să-și angajeze un șofeur, deoarece scurtimea membrelor sale îl pun în neputință de a manevra aparatul.

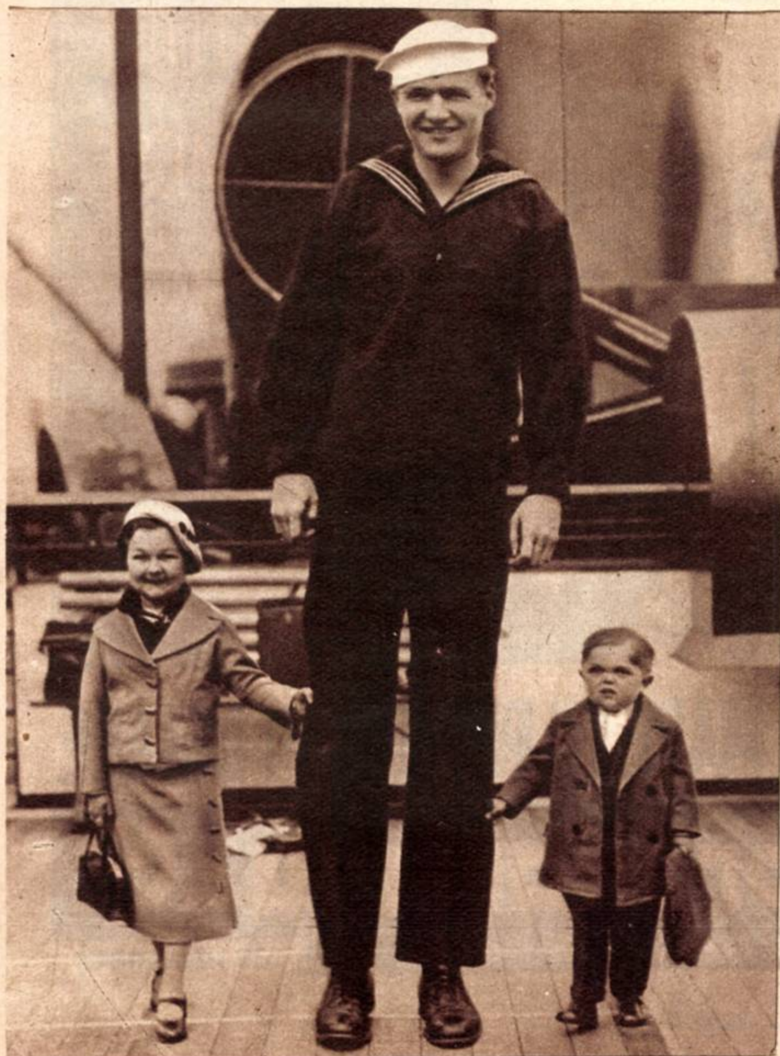
„Multe cinematografe oferă o reducere de prețuri pentru copii până la zece ani" spune d. Papp. *„Noi nu numai că trebue să plătim biletul integral dar mai avem de suferit și de pe ur*

O pereche de pitici chinezi. Bărbatul este în vârstă de 56 de ani.

Doi componenți ai unei trupe de liliputani, fotografiați pe puntea unui mare transatlantic.

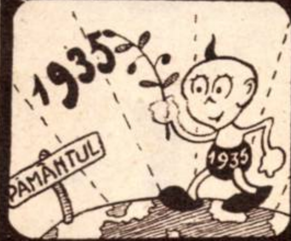
O familie de pitici se plimbă pe străzile micului lor oraș.

ma ștrengarilor prost crescuți, cari cum ne văd, exclamă în gura mare :
„Ia te uită mămico. ce caraghios e piticul acela!“
Mămica se uită, râde prostește și lasă pe copil să se apropie de noi cu degetul întins“.
„Și vreți să știți care ne sunt dorințele ? Mult nu cerem. Suntem dispuși să continuăm a plăti impozite integrale menite să subvenționeze niște școale cu pupitre prea mari pentru copiii noștri și niște instituții publice ale căror trepte sunt atât de înalte, încât urcându-le, avem impresia că facem alpinism. Dar, am dori ca în fiecare oraș mare să existe câte un negustor, care să procure haine de gata pentru pitici. Deoarece nu constituim în nici o țară un număr suficient care să garanteze o producție în serie, ar trebui să existe o fabrică europeană, care să aprovizioneze pe rând toate aceste magazine. Apoi am cere guvernelor din celelalte țări să acorde reduceri de taxe pentru ca aceste haine să nu coste mai mult decât acelea destinate persoanelor normale“.
„Cerem acelaș lucru în privința tacâmurilor, mobilei și în special în privința instalațiilor de bae. Ni s'a spus că am putea găsi toate aceste lucruri în magazinele de jucării. N'am văzut niciodată o instalație de bae în miniatură iar mobilele de păpușe sunt, ca mai toate jucăriile nepractice și foarte puțin durabile.
„Dacă ni se vor procura instalații și mobile potrivite cu noi vom finanța și vom clădi primul apartament-house liliputan, chiar aci, în inima Budapestei.
„Nu vedem pentruce un pitic care e aproape sub jumătatea unui om normal ar trăi în camere cu plafoanele de câte trei metri. Un metru și jumătate ar fi pentru el suficient și interiorul i-ar părea cu mult mai intim. Scaunele, mesele, paturile și toate celelalte mobile ar fi reduse și ele în aceeaș proporție iar pentru chirie încălzit și luminat ar plăti jumătate din sumele actuale“.
Proectul de mai sus nu e un simplu produs al imaginației d-lui Papp deoarece *„teatrul liliput“*, care se află sub conducerea lui, constitue o restrânsă comunitate pitică. Teatrul e organizat, condus, și finanțat pe baze cooperative de către o corporație de pitici, cari sunt chiar actorii, singura persoană de înălțime normală fiind pianistul pentru simplul motiv că mâinile piticilor nu pot cuprinde octava.
O asociație de treizeci și cinci de persoane minuscule, actori și actrițe, tehnicieni și operatori, aleg anual un comitet format din patru membri, pentru a îngriji de afaceri. O mare parte din membrii se înrudesc. Deaceea sau poate tocmai în ciuda acestui fapt, certurile și neînțelegerile sunt foarte rare în administrația teatrului liliputan. Membrii trupei duc o viață de rigidă disciplină. Locuesc într'o casă situată lângă teatru și e mobilată și amenajată după măsura lor.
Trupa de liliputani dă celui care-i privește din afară, impresia unei familii de copii fericiți, ce se conduce singură.
Când *Papp*, și un alt pitic *Jules Gont*, au declarat că liga trebuie să-și menție sângele pur, să evite amestecurile cu oamenii mari, mulți au crezut că parodiau teoriile rasiste ale lui Hitler, dar omuleții erau cât se poate de serioși. Vorbind de pitici, *Papp* și *Gont* nu înțeleg copii rezultați din părinți normali, cari din cauza unei insuficiențe glandulare, nu mai cresc. Ei se gândesc la o rasă preistorică din pigmei albi, care a trăit în Europa prin epoca de bronz și a continuat să viețuiască dealungul secolelor. S'au descoperit în diferite regiuni ale Austriei, Ungariei și chiar în Germania, labirinte subterane, cu intrări și trecători mult prea scunde, pentru a fi accesibile unui om normal. Prin aceste părți a trăit un întreg popor de pitici ale căruí drăgălașe femeiuști au lăsat legenda micilor zâne ce ieșiau când și când din pământ. Bărbații gârboviți probabil de munca subterană erau mai puțin frumoși, dar au lăsat legenda gnomilor poznași.
Oamenii cei mari au sfârșit prin a extermina pe cei mici, dar mai înainte ca aceasta să să întâmple, se pare că s'au produs oarecare amestecuri de sânge, astfel că în rasa cuceritoare de astăzi apar din când în când specimene din rasa stinsă, și aceasta mai cu seamă în Ungaria, de unde vin cei mai mulți pitici. *Papp* crede că dacă piticii vor continua a se reproduce prin căsătorii contractate numai între ei, rasa se va reface și e de părere că trebue conservată, deoarece nu se știe dacă viitoarea omenire nu va avea nevoe și de liliputani.

A.

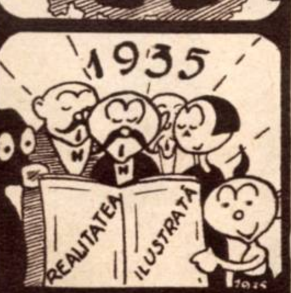

Dl. Jean-Mary-Musy, fost Președinte al Confederației Elvețiene, — în cursul unei serii de conferințe ținute în diferitele capitale Europene — a conferențiat zilele trecute în sala Fundației Dalles din Capitală asupra problemelor crizei economice și financiare.
In fotografia noastră, dl. Jean Musy și dl. Em. Seidner, redactorul agenției „Balkan Press".

...rice Chevalier

Greta Garbo

Carole Lombard

Al. Jolson

Dolores del Rio

FILME, VEDETE, REGISORI IN 1934

de ION GOLEA

A mai trecut un an. Şi filmul sonor nu şi-a găsit încă genul de care să se lipească. 1934, a fost ca şi 1933 şi 1932, un lung şi nesfârşit prilej de tatonări. Unele mai reuşite, altele — majoritatea — însă dezastruoase. Am văzut din nou reviste, operete, comedii muzicale, filme de junglă şi aşa zise drame sentimentale. Nu ni s'a oferit însă nimic nou, nimic excepţional. Au fost fireşte câteva filme superioare. Dar acestea au fost mult prea puţine pentru a putea spune că filmul sonor a progresat. Realizările bune care au fost, se datorau în majoritate unor eforturi personale ale regisorilor sau ale starurilor, — eforturi de care ne vom ocupa mai jos.

In lupta dintre Americani şi Europeni, primii au ieşit biruitori. Aceasta atât din punct de vedere a calităţii, cât şi a cantităţii filmelor. Tactica Yankeilor a fost foarte simplă: acapararea tuturor elementelor de valoare din Europa. Şi aceasta nu atât pentru îmbunătăţirea propriei lor producţii, ci mai mult pentru distrugerea posibilităţilor celei europene. Căci ar fi o copilărie să ne gândim că printre cele câteva sute de stele ale Hollywood-ului, nu s'ar fi găsit una, care să poată interpreta mai bine, sau la fel de bine, rolurile pe care le-a interpretat Lilian Harvey, ex-vedeta europeană. Angajând-o pe Lilian Harvey la Hollywood, americanii au dat o lovitură de moarte producţiei europene, după ce cu ani în urmă îi dăduseră aceeş lovitură prin angajarea lui Joseph von Sternberg şi a Marlenei Dietrich. Plecând Lilian Harvey, a plecat jumătate din comedia muzicală vieneză, a plecat graţia aceea spumoasă, pe care nimeni — afară de Martha Eggerth poate — nu o poate înlocui. Şi dacă ne gândim că se svoneşte cu multă insistenţă că Mar-

Claudette Colbert

Fritsch

Katherine Hepburn

Brigitte Helm

Willy Forst

Marlene Dietrich

Silvia Sidney

Marta Eggerth

Lupe Velez

Ana Sten

tha Eggerth a fost şi ea angajată în America împreună cu celălalt mare star al filmului european, Jan Kiepura, — dacă adăogăm la aceasta faptul că Ana Sten nu mai este de mult vedetă europeană, că Elisabeth Bergner va turna la Hollywood în Februarie, şi că Erich Pommer şi Fritz Lang lucrează pentru americani, vedem că nu este greu de ghicit secretul de luptă al americanilor împotriva europenilor: dolarul. Cu toată valoarea lui scăzută de astăzi, americanii îşi pot permite luxul să plătească salarii duble şi triple celor mai fantastice lefuri plătite de europeni. Cu ultimele „cuceriri" făcute de studiourile Yankee, prevedem producţiei europene în 1935, o situaţie şi mai jalnică decât cea din 1934.

Dintre regisorii anului 1934, doi s'au desprins cu autoritate: Rouben Mamoulian şi Willy Forst. Primul în noul continent, al doilea în cel vechi. Primul ne-a dat un film magnific: „Regina Cristina", poate cel mai bun film american din câte ne-au fost prezentate în această stagiune. Pe lângă toate însuşirile de tehnică cinematografică evidenţiate de Mamoulian cu prilejul acestui film, marele merit al tânărului regisor, este că a reuşit să ne dea o Greta Garbo mai bună, mai impresionantă, decât în zilele ei de cea mai mare glorie. In ciuda rolurilor interpretate înainte de „Regina Cristina", roluri care vesteau sfârşitul carierei Gretei Garbo, artista suedeză a reuşit sub hipnoza baghetei magice a lui Mamoulian, să fie aşa, cum n'am văzut-o încă niciodată. Aveam impresia că regisorul i-a citit în suflet, i-a dibuit toate însuşirile, pe cele naturale ca şi pe cele supranaturale, i le-a scos cu cleştele la suprafaţă şi a făcut-o să interpreteze un rol de covârşitoare vigoare artistică. In mâna lui Rouben Mamoulian, cariera Gretei Garbo nu s'a sfârşit: ea începe!
In Europa, Willy Forst s'a afirmat ca regisor atunci când nimeni nu se aştepta. Apariţia lui în această calitate, după ce vreme de doi ani interpretase roluri de găgăuţă, a fost primită cu strâmbături de nas. A fost însă suficientă prezentarea primei lui realizări, acea capo d'operă de delicateţă „Leise flehen meine Lieder" (Cântecele mele te imploră) urmată de consacrarea definitivă „Mascarada", pentru ca toţi acei cari-şi exprimaseră nedumerirea, să aclame frenetic pe Willy Forst, ca pe cel mai mare regisor al Europei.

Lilian Harvey

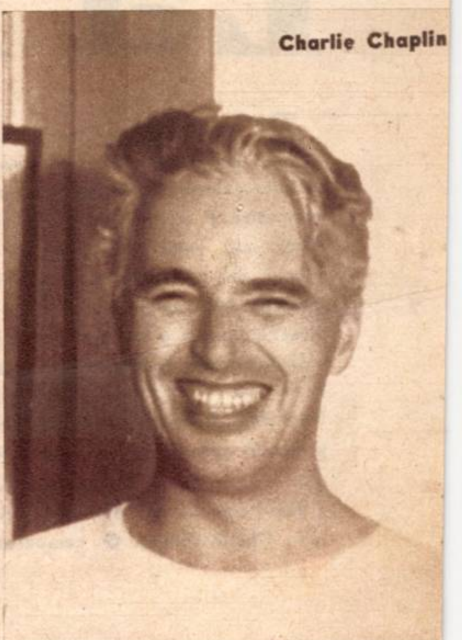

Paula Wessely

Ramon Novarro

Frederic March

Mae West

Charlie Chaplin

Dintre regisorii cari nu mai aveau nevoe de consacrare, unul singur nu ne-a desiluzionat: Cecil B. de Mille, care şi-a făcut datoria anuală de a devaliza casa Paramountului de câteva milioane de dolari, pentru a realiza un film de mare montare: Cleopatra. Ceilalţi, în frunte cu Joseph von Sternberg nu ne-au dat prea mare lucru. „Uraganul" lui Sternberg, a fost o realizare mult prea greoaie, mult prea obositoare.

Cu toate că regisorul joacă cel mai important rol într'o producţie cinematografică (exceptând bineînţeles pe producător, care dacă n'ar pune capitalurile nu s'ar putea începe realizarea) marele public se interesează în primul rând — atunci când este vorba de marea familie cinematografică — de vedete.

Şi este şi natural să fie aşa. In direct contact vizual, publicul vine numai cu vedeta. Nu-l vede nici pe regisor, nici pe producător, nici pe scenarist. Vedeta reprezintă pentru public — şi mai ales pentru publicul nostru — nouăzeci la sută din valoarea unui film.

Anul 1934 a marcat în rândul stelelor o serie de scăderi şi o serie de frumoase consacrări.

In America, Ana Sten şi Lilian Harvey cele două vedete recent importate din Europa, au dat rezultate diametral opuse. Prima, şi-a adaptat de minune sex-appealul caracterului filmelor americane, obţinând un succes franc cu filmul realizat după romanul lui Emile Zola „Nana", în vreme ce a doua, a pierdut tot ce câştigase în Europa. Rar o vedetă atât de deplasată, ca Lilian Harvey în filmul american. Gingăşia, farmecul ei de spumă, dulcea ei moliciune nu se puteau adapta tempoului rapid, trepidant, care se cere unei ingenue americane. Dacă nu va reveni repede în Europa (suntem convinşi că cu toate căderile din America, ar mai putea realiza filme de succes pentru europeni) Lilian Harvey este sortită să-şi termine cariera într'o lumină foarte proastă.

O revelaţie a studiourilor americane a fost în acest an franţuzoaica Claudette Colbert care şi-a afirmat un talent variat — pe care nimeni nu i-l bănuise până acum — prin trecerea pe care a făcut-o de la rolul de tragedie din „Cleopatra" la cel de comedie sentimentală din „S'a întâmplat într'o noapte".

Dintre celelalte staruri ale Hollywoodului, se cuvine să însemnăm revenirea minunatei mexicane Dolores del Rio, interpreta „hors clase" a operetei americane, consacrarea lui Frederic March, încercarea de revenire a lui Al Jolson (a cărui apariţie în „Wonder-bar" a fost destul de agreabilă) şi definitiva înlăturare a lui Maurice Chevalier care din cel mai căutat actor al Americii cum era acum doi ani, este astăzi star al caselor fără rezonanţă.

Două vedete au fost lansate în acest an cu mare tămbălău: Mae West (având ca subtitlu „femeea cu forme pline") şi Katharine Hepburn (cu subtitlul „mai tare ca Eleonora Duse"). Prima a avut prudenţa să ne anunţe printr'unul dintre titlurile filmelor în care apărea — şi al cărui scenariu îl scrisese — că „nu este înger" — şi ne-a convins de aceasta imediat ce ne-a arătat filmul; iar cea de-a doua a dovedit pe lângă excelente calităţi de aviatoare şi unele frumoase însuşiri artistice.

Un june prim a fost uitat: mexican, brun, băiat dulce şi cântăreţ de ocazie. Aţi ghicit, nu-i aşa? Ramon Novarro.

Doi tenori şi-au disputat întâietatea pe ecran în Europa: Joseph Schmidt şi Jan Kiepura. Glasurile amândorura au găsit rezonanţe la fel de cuceritoare în publicul nostru. Al doilea a fost însă mai norocos. Americanii i-au oferit un contract extraordinar, cu un salariu pe care nu l-au plătit nici celei mai mari vedete a lor. Kiepura a mai avut însă un noroc. S'a îndrăgostit în cursul realizării filmului „Cântă inimă" de Marta Eggerth; a luat-o de nevastă. Mulţi au interpretat acest noroc ca un ghinion. Timpul ne va arăta dacă au avut sau nu dreptate.

Şi fiindcă veni vorba de Marta Eggerth se cuvine să însemnăm faptul că este astăzi cea mai căutată vedetă a filmului european. Ascensiunea acestei fetiţe minunate a fost într'adevăr remarcabilă. Dintre celelalte stele europene, Franziska Gaal a găsit prilejul unor noi consacrări în comedia muzicală, în vreme ce Brigitte Helm, vampa filmului european, regresează din ce în ce mai mult. Credem că în acest regres, vina o poartă în egală măsură şi ea şi directorii ei de producţie. Dacă continuă să se prăbuşească pe aceeaş pantă ar fi bine să se lase. Este păcat ca o carieră începută atât de frumos (vă amintiţi desigur de „Metropolis") să sfârşească atât de oribil.

Acestea sunt în linii generale, caracteristicile anului cinematografic 1934. Ar mai fi de pomenit svonul care s'a răspândit la un moment dat că Hollywoodul cu întregul lui bagaj de vedete, regisori, studiouri şi tehnicieni se va muta în Florida, (bietul Hollywood, ce trist şi singur ar fi rămas!) şi faptul că Charlie Chaplin s'a retras într'o tăcere enigmatică, nerăspunzând nimic, tuturor acelora cari 'ncercau să obţină de la el, cel puţin promisiunea unei noui realizări.

ION GOLEA

Un mare film francez

CINEMA „ARO" PREZINTA

La Bataille

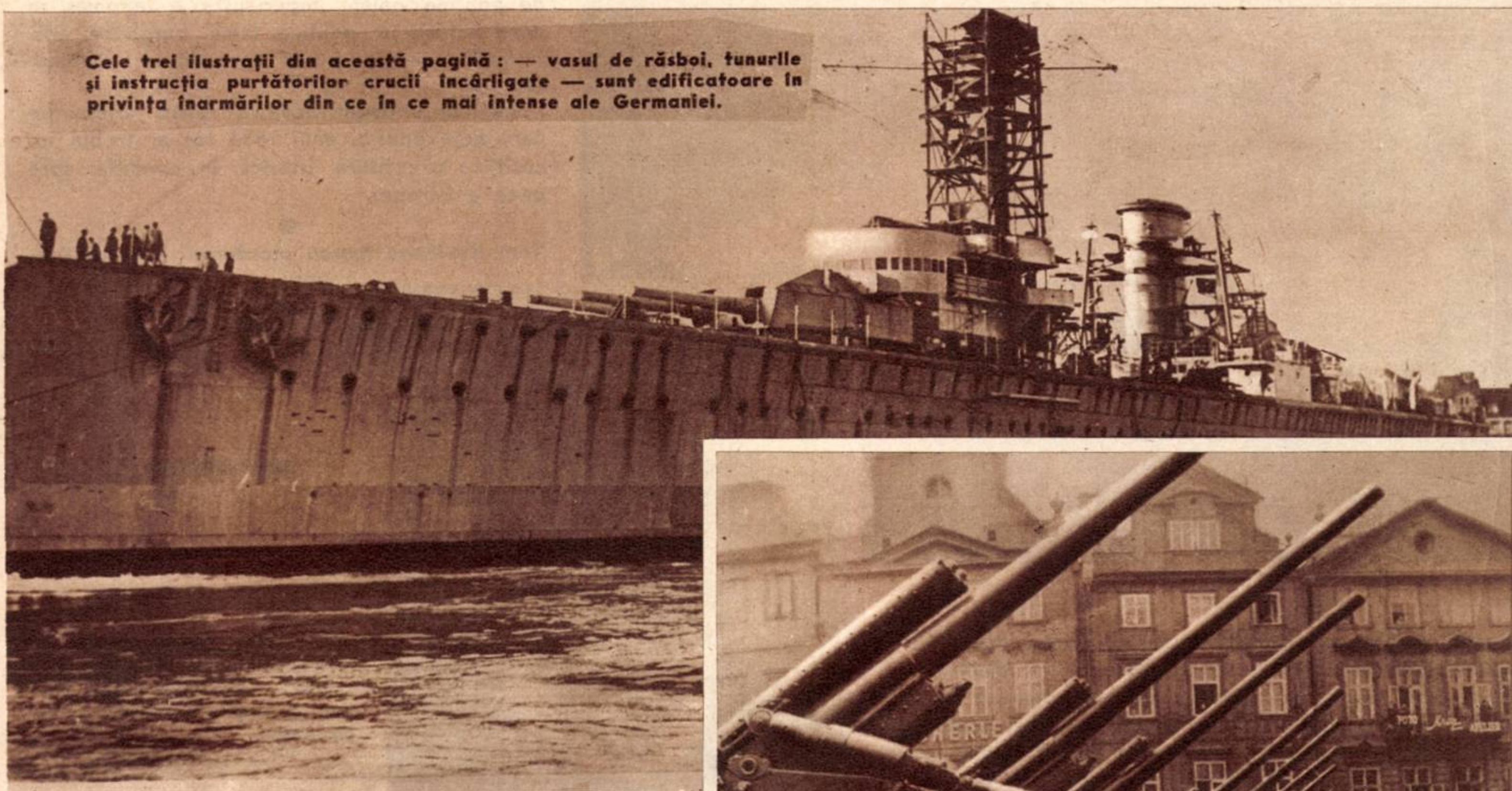
ROMANUL lui Claude Farère a cunoscut dela început un deosebit succes, atât graţie talentului autorului, cât mai cu seamă datorită intrigei dramatice şi mediului exotic în care ea a fost plasată. Filmul mut, extras după roman, a avut acelaş mare succes, dar noua realizare vorbitoare a lui „Bataille" a întrecut orice aşteptări.

Acest nou film a fost pretutindeni admirabil întâmpinat, atât de tinerele generaţii pentru cari Farèrre era o descoperire, cât şi de vechii spectatori ai versiunei mute.

Nu trebue uitat că dacă versiunea mută a avut ca principal personagiu pe **Sessue Hayakawa,** care a fost gloria de altădată a cinematografului, noul film vorbit a făcut apel la cel mai bun artist francez contemporan: Charles Boyer. O comparaţie însă între aceste două interpretări este aproape imposibilă. Sessue Hayakawa nu a avut prea mult de muncit, pe vremea filmului mut. — Titlurile — atât de dese şi elocvente — vorbeau pentru el. — Iar el, stătea rigid, ca de piatră. In filmul vorbitor, Charles Boyer, occidental — a ştiut să-şi creieze o ţinută demnă de marchizul Yorisaka. — E a ştiut să compuie un personagiu mai natural, mai corespunzător imaginii pe care cetitorii romanului şi-a făcut-o despre acest brav japonez.

Annabella, Inkijinoff, fotografiile, muzica, regia, totul concură la calificativul dat acestui film. Americanii, mai volubili, i-ar numi: O superproducţie, germanii: un Schlager. Dar francezii, mai modesti, au spus: un bon film français.

MAR

Cele trei ilustrații din această pagină : — vasul de răsboi, tunurile și instrucția purtătorilor crucii încârligate — sunt edificatoare în privința înarmărilor din ce în ce mai intense ale Germaniei.

S'A SCHIMBAT CEVA IN 1934?

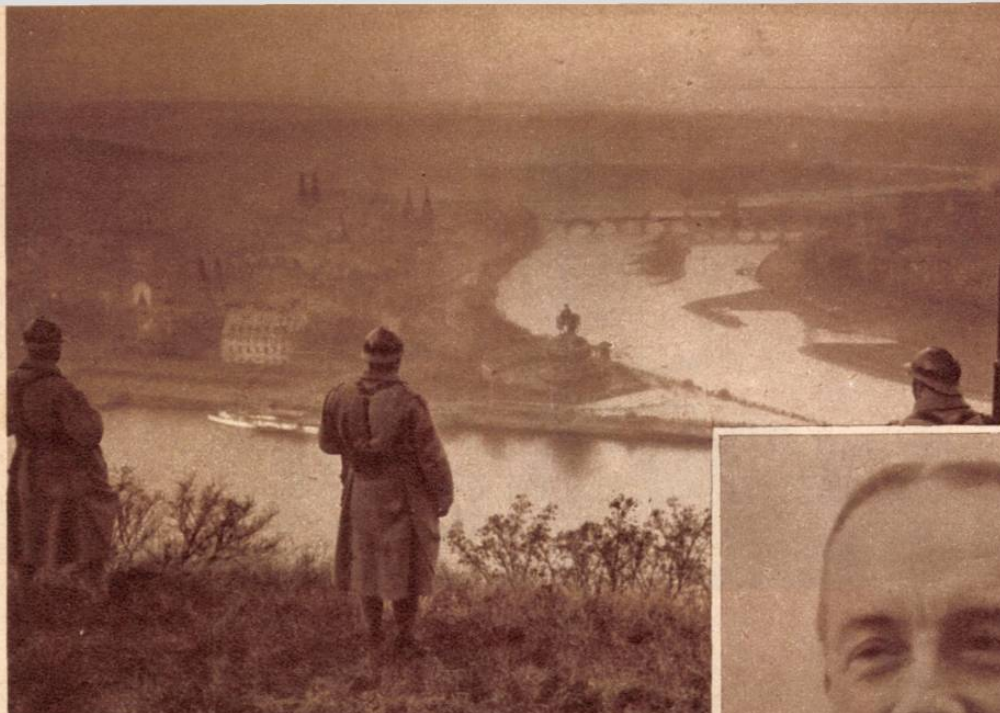
DESIGUR că s'a schimbat !...
In primul rând a trecut un an și cu toate că un răstimp atât de lung e aproape imperceptibil în scurgerea veacurilor — nu se poate ca pământul nostru, în rostogolirea lui, să nu se fi șlefuit încă nițel, iar omul să nu fi pierdut ceva — oricât de puțin — din urmele ancestrale. Incă puțin din părul depe trupul lui de văr al gorilei, încă puțin din unghiile lungi și încă puțin din setea de jaf și vărsare de sânge.
Numărul mare al crimelor pasionale dovedește nu că oamenii au devenit mai pasionați, ci că numărul celorlalte crime e în descreștere. Morala și legea sunt încă îngăduitoare, cu barbarul care, punându-și onoarea în cosițele și nurii Dalilei, face numaidecât moarte de om, pentrucă în pletele blonde ale iubitei a surprins un lung fir străin. Numai instinctului de posesiune sexuală i se mai tolerează într'o oarecare măsură crima, care rămâne în orice caz abjectă și arată starea decăzută mintală a acelora cari se cred îndreptățiți să ucidă din „iubire".
Când ucigașii sau sinucigașii din „amor" vor deveni tot atât de ridicoli ca hoții de găini, tot atât de odioși ca incendiatorii și tot atât de siniștri ca spintecătorii de oameni și case de fer, omenirea va fi dobândit cea mai de seamă victorie, asupra celui mai tiranic dintre instincte. Nu suntem prea departe de ziua aceea. Acum câteva decenii, femeea zisă „necredincioasă" era biciuită în piața publică, iar acum câteva secole, arsă pe rug. In zilele noastre am cam început să râdem... Poate că la anul viitor vor râde cu toții de ridicolele și micile noastre animalități, bărbați, fete și femei. S'au făptuit încă destule crime „amoroase" în 1934 — dar s'au produs și multe glume. Nu există asasin pasional, pe care să nu-l desarmeze un cuvânt de spirit.
Doamnelor, duduilor și domnilor, lăsați revolverele pentru vânătorii de prepelițe și de ciori — faceți mai bine exerciții de inteligență și obicinuiți-vă să vă bateți joc începând cu propriile dv. slăbiciuni !... Va fi cel mai frumos progres pe calea anului ce vine — și cea mai sigură fericire pe care vi-o oferiți !

■

S'a mai schimbat ceva în 1934, care a îngrozit întreaga omenire, **pe nedrept : înarmările „secrete" ale Germaniei.** Ne păstrăm optimismul până la capăt. — și ne dăm seama de marele serviciu pe care l-a făcut în cursul anului trecut Hitler, cerând dreptul la „onoare" (citește : **înarmarea**). Fără să fi voit, el e întemeetorul păcii europene, și cel puțin pentru anul 1934 lui ar trebui să i se acorde premiul Nobel pentru pace !

Nu facem aci paradoxe sau ironii, ci afirmăm un pur adevăr istoric.
Atâta vreme cât Germania se înarma în prea mare taină, popoarele europene răspunzătoare de pacea continentului, făceau o dezastruoasă politică de concurență, destul de mes-[...]. De nenumărate ori Italia se opunea Franței și Anglia

de politica violent imperialistă a Japoniei, să intre hotărît în politica lumii burgheze, alăturându-se acelor puteri care doresc menținerea păcii.
Dacă n'ar fi decât această zestre uriașe pe care ne-a adus-o, anul 1934 tot ar trebui socotit ca o cotitură istorică în evoluția spre pace a Europei.

■

Vom deplânge mereu pierderea Regelui Alexandru I al Jugoslaviei și a lui Louis Barthou.

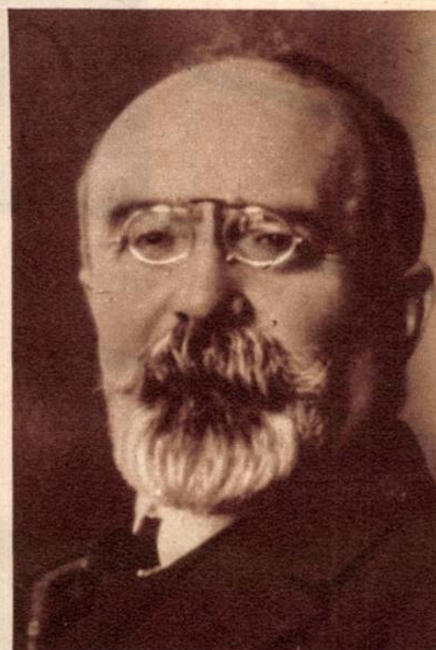

se opunea Statelor Unite sau Rusiei, pentru mărunțișuri. Dela venirea lui Hitler în fruntea Germaniei, micile jocuri diplomatice ale foștilor aliați au luat imediat sfârșit. Anglia a renunțat la cochetăriile atât de periculoase cu Berlinul, și primul ministru Baldwin a putut pronunța în parlamentul englez cuvintele care au valoarea unui statut și unui tratat: **„că hotarele Angliei sunt pe Rin"!**
Din 1918 până în 1934, nici un prim ministru englez n'a avut curajul să implice Anglia atât de precis și atât de categoric, în favoarea păcii europene. Spre deosebire de 1914, când Bethmann Holweg, cancelarul lui Wilhelm al II-lea, credea într'o neutralitate binevoitoare a Angliei față de imperialismul german, în 1934 o asemenea bănuială nu mai e cu putință. Englezii s'au încredințat că germanii au înțelegerea diplomatică oarecum încurcată, și auzul politic cam greu — și au vorbit în acest an răspicat și tare.
Nu ne îndoim că Hitler a auzit și a înțeles.

■

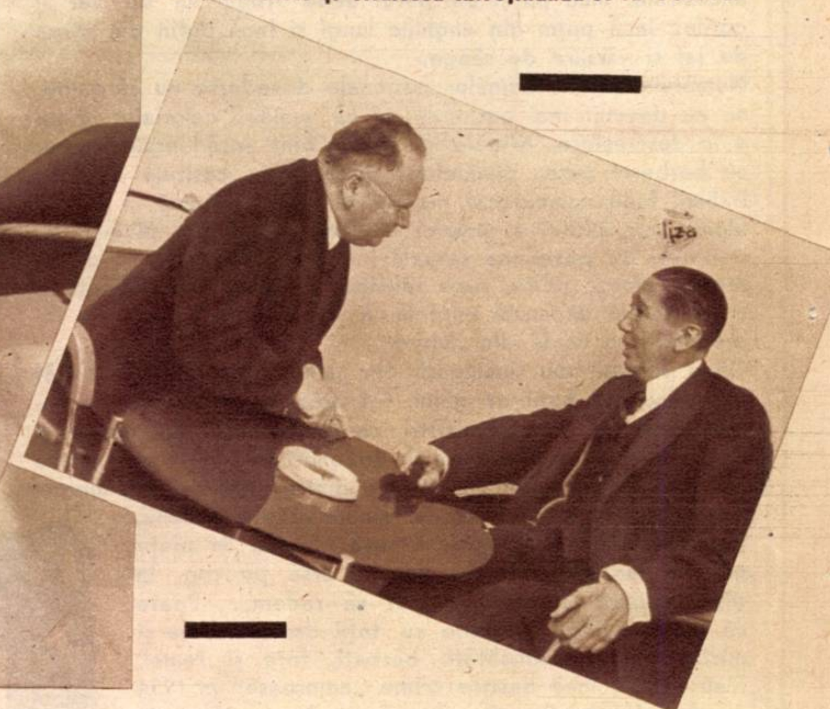
Rusia a intrat în 1934 în Liga Națiunilor, și formidabila ei flotă aeriană — cea mai puternică din lume pe cât se spune — s'a pus astfel în serviciul păcii. Pentru această hotărâre trebue să mulțumim tot lui Hitler. Amenințările directe la adresa Rusiei, politica germană de cuceriri teritoriale în Răsărit, vestită de actualul dictator cu mult înainte de a veni la putere, au silit pe conducătorii Sovietelor, amenințați și

SUS: Ultimii guarzi la Rin cu prilejul evacuării Koblenzului.
Alăturat: Baldwyn, Louis Barthou și Regele Alexandru al Jugoslaviei.

Avionul sovietic „U. R. S. S." sosind la New-York.
D-n'i Litvinoff și Titulescu întreținându-se la Geneva.

Palatul Ligii Națiunilor la Geneva.
D-nii Titulescu, Savel Rădulescu, C. Vișoianu și S. Nenișor cu prilejul celei de-a 15-a adunări a Ligii Națiunilor la Geneva.

Marele serviciu pe care l-a adus de data aceasta păcii continentului un român, d. Titulescu, e imens. In desbaterile dela Liga Națiunilor, prin elocința lui caldă și uneori furtunoasă, prin logica lui cuceritoare, categorică și indestructibilă, el n'a îngăduit nici o diversiune.

Poate că nu s'au schimbat prea mult raporturile de forțe în Europa în 1934... dar anul acesta a adus lumii o victorie morală fără precedent, iar vestitorul ei a fost reprezentantul României.

W.

Coperta noastră:
Shirley Temple
(Foto Fox)

DELA O *săptămână* LA ALTA

F. DIMA

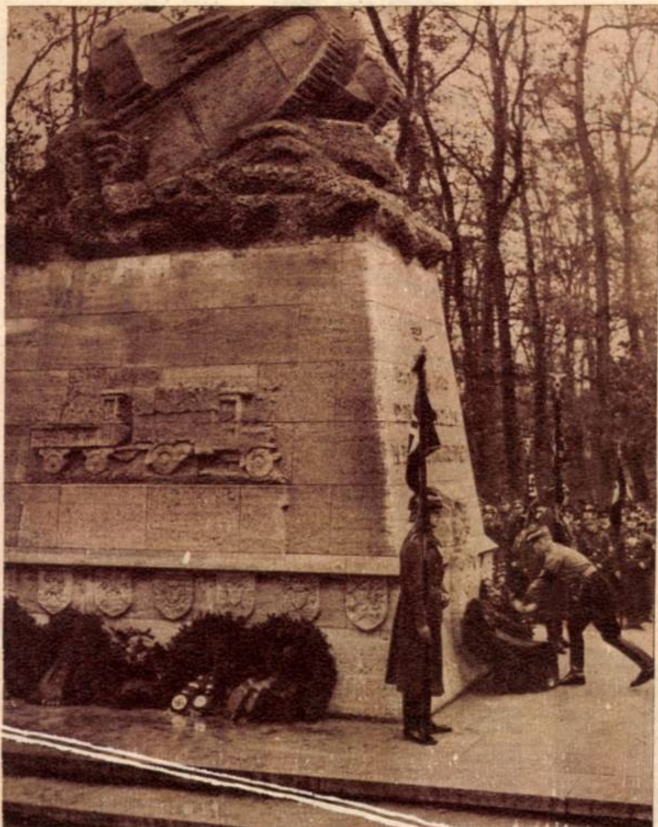
Miercuri

A fost un an sângeros. O vreme turbure şi agitată. Cursa înarmărilor a luat dimensiuni nebănuite. Conferinţa desarmării a fost încuiată în frigorifer. Pretutindeni — teroare, asasinate şi provocări. S'a complotat împotriva păcii din răsputeri. Şi am ajuns incontestabil, la sfârşit de an, pe pragul răsboiului.
Păsările de oţel au cucerit văzduhul şi sborurile lor nu erau de bun augur. Meetingurile din cer anunţau primejdia acestor instrumente de răsboi. Manevrele aeriene au demonstrat că nu există apărare efectivă în contra unui atac de avioane.
Fiecare popor în parte număra cu înfrigurare păsările morţii, pe care le lansa vecinul.
Pe alocuri, bolta cerului, punctată de cruci negre, lua aspectul unui imitir de răsboi.

Joi

IN câteva puncte ameninţate, s'au efectuat concentrări de răsboi. Intr'o noapte, armata italiană a pornit spre frontiera Austriei. Detaşamente franceze şi germane s'au postat lângă graniţele ţinutului Sarre. In cel mult o jumătate de oră ar fi putut să invadeze această regiune. Ciocnirea ar fi fost inevitabilă Numai cu multă străduinţă s'a putut obţine aplanarea litigiului, care ameninţa să degenereze într'un conflict armat.
In timpul tratativelor pentru a salva pacea, a intervenit atentatul sângeros dela Marsilia.
Amintirea atentatului dela Saraievo şi a consecinţelor sale a cutremurat conştiinţa lumii.
Un nou răsboi bătea la uşă. Armata iugoslavă, echipată de răsboi, nu aştepta decât semnalul goarnelor... Baioneta era ascuţită şi bocancii ţintuiţi. Deasupra Belgradului planau păsările care scuipă foc şi otravă...

Vineri

PSIHOZA răsboiului, întreţinută şi nutrită de o propagandă iscusită, se înfiltra în sufletele oamenilor, ca apa într'un burete. Mai cu seamă generaţia care n'a gustat viaţa din tranşee, s'a lăsat să fie ademenită de legenda unui eroism macabru, în care cel mai important rol de erou, nu-l joacă omul, ci motorul.
Până la ce grad de demenţă poate să ajungă omul însetat de sânge, o dovedeşte stupidul monument, reprodus aici.
Hitlerismul se prosternează în faţa unui tanc de piatră. Eroii svasticei depun cununi de flori la picioarele fetişului motorizat.
Au, de altfel, dreptate. După ce-au prăbuşit pe eroii spiritului de pe soclurile lor, nu le mai rămâne să se închine decât bestiei de oţel, comandantul suprem al răsboiului modern.

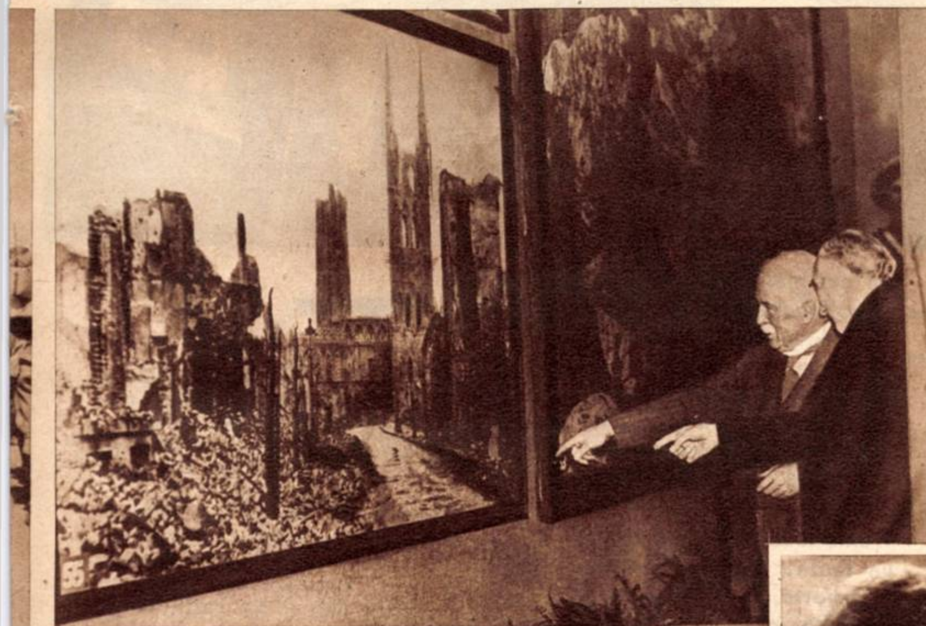
Sâmbătă

NICIO surpriză, deci, că învățătura a trecut pe planul al doilea. Școalele și Universitățile au fost transformate în cazărmi.
Tineretul învață mânuirea armelor și a măștilor împotriva gazelor.
Nici fetele nu sunt scutite de acest serviciu obligator.
In școala de pregătire a măcelului mondial, figura senină a copilului capătă aspectul unui rât de porc.
Fetișcanele zâmbesc, amuzate de acest spectacol neobișnuit.
Probabil că în panica atacului fatal, vor uita învățătura și măștile. De altfel aceste măști nu vor folosi la nimic.
E suficient însă că servesc deocamdată pentru intensificarea psihozei de răsboi, și pentru îmbogățirea fabricanților de aparate, împotriva gazelor...

uminică

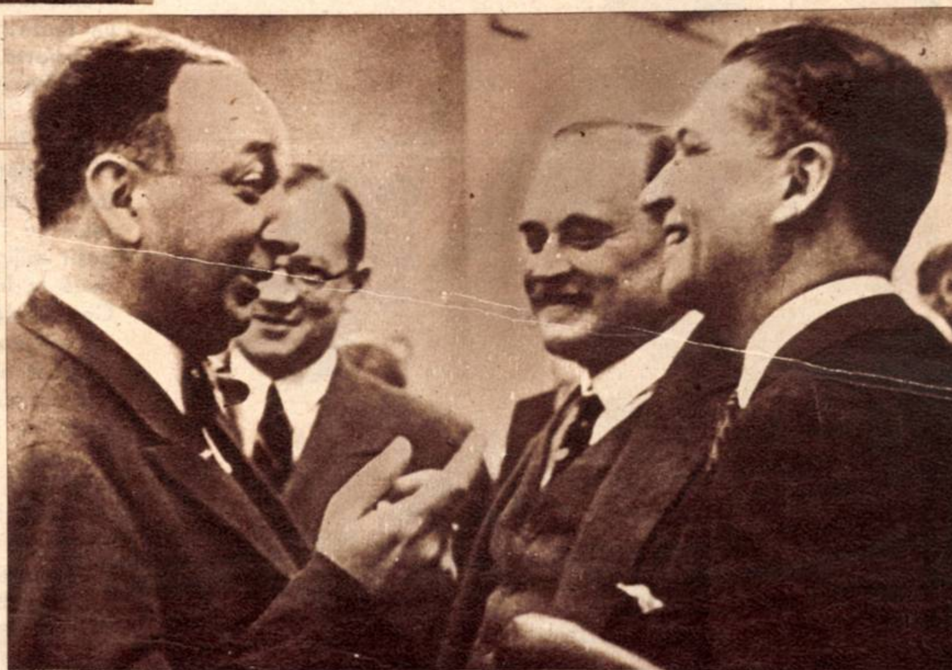
C HELTUELILE pentru înarmare sunt atât de enorme, încât numai statele cele mai puternice și cele mai bogate mai sunt în stare să le suporte.
și ele sunt amenințate de prăbușirea economică, dacă nu vor un mijloc de a limita înarmările.
oarele n'au fost în stare să achite datoriile răsboiului trecut.
gătirea răsboiului viitor cere însă cheltueli și mai mari.
etul răsboiului consumă bogăția națională ; presiunea fiscului voacă pretutindeni pauperizarea masselor.
rnul hitlerist, care-a făcut exces de zel în această privință, a t cu cale să recomande populației — să mănânce mai puțin. O ură oală și un singur fel de mâncare, cel puțin odată pe săpână : Duminica.
ște, s'a găsit un fabricant care a și fabricat o oală specială, acest scop patriotic...

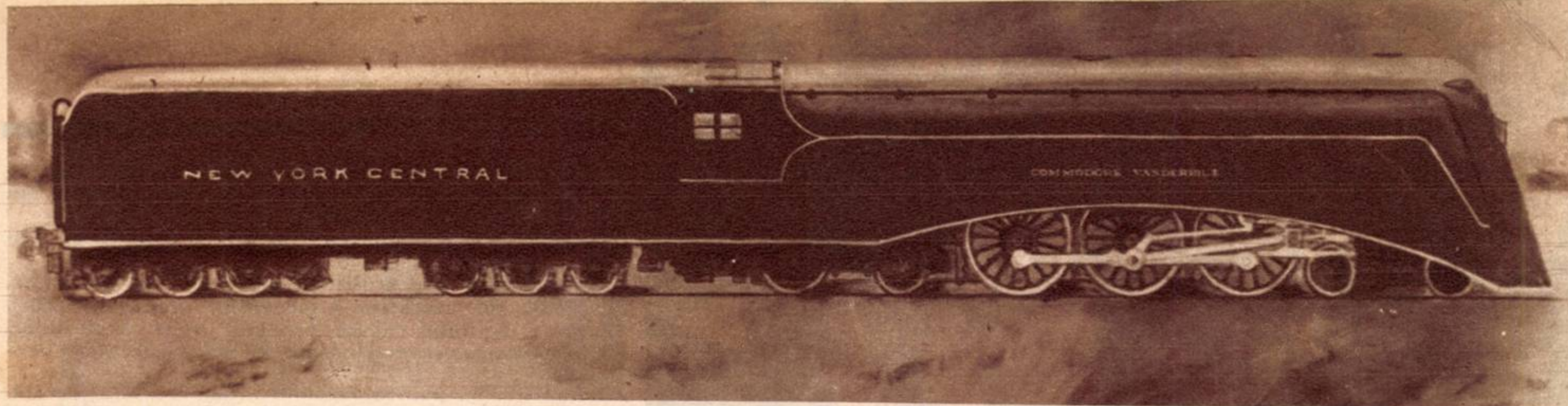
Luni

INGROZIȚI de aceste perspective, englezii au organizat la Londra o expoziție de tablouri în care se oglindește catastrofa unui nou răsboi.
Lloyd George îi arată Lordului Reading aspectul Londrei, în urma unui eventual atac aerian.
Fostul prim-ministru al Angliei, pe timpul marelui răsboi, a ținut un discurs remarcabil, amintind omenirii ce-o așteaptă, dacă nu va purcede de urgență la o acțiune pentru salvarea păcii.
Expoziția și cuvântarea lui Lloyd George sunt semnificative pentru actuala stare de spirit a poporului englez.
Acestui fapt se datorește în bună parte, intervenția Angliei în politica europeană și sprijinul pe care l-a acordat Ligii Națiunilor, pentru aplanarea litigiului în chestia Sarre, precum și a conflictului ungaro-iugoslav.

Marți

IN toiul conflictului dintre Iugoslavia și Ungaria — pe când toată lumea era alarmată — s'au întâlnit la Geneva delegatul iugoslav, d. Fotici, și delegatul ungur, d. Eckhardt.
Placa fotografică de alături a fixat această întrevedere, care a avut loc în momentul cel mai critic al conflictului.
Ilustrația autentică ne arată pe cei doi adversari într'o discuție foarte amicală. Mai mult: amândoi manifestă o veselie aproape exuberantă.
Știau oare că procesul ungaro-iugoslav se va termina ca la operetă, spre mulțumirea tuturor; sau așa e obiceiul diplomaților — să râdă cu poftă, în ajunul unui răsboi ?...
Mărturisim că imagina semnificativă a acestei scene ne-a liniștit, înainte de-a cunoaște soluția solomonică dela Geneva; ne-am zis: acești prieteni nu-și vor turbura sărbătorile de anul nou. Și am ghicit exact...

Marile înfăptuiri ale ştiinţei în 1934

Ar însemna desigur să repetăm o banalitate exasperantă insistând, cu prilejul întocmirii unui bilanţ al anului, asupra abundenţei prodigioase a descoperirilor şi invenţiunilor pe tărâmul ştiinţei pure şi aplicate.
Această afirmare a devenit un leit-motiv, care nu mai impresionează desigur publicul de astăzi deprins să găsească zi cu zi, în paginile cotidianelor, realizarea celor mai îndrăzneţe desiderate ale tehnicei.
Ne vom mulţumi să scoatem în primul plan câteva înfăptuiri mai de seamă, a căror importanţă constă mai puţin în caracterul lor senzaţional, decât în perspectivele imense pe care le deschid.
Să începem deci această sumară trecere în revistă:

AUTOGIRUL

Spectatorii cinematografelor au avut de curând ocazia să ia cunoştinţă, prin jurnalul sonor, de un fapt interesant, petrecut la Paris: un tip special de avion, care aterisa pe străzile metropolei franceze, cu aceeaş uşurinţă cu care ar circula de pildă, orice alt vehicul curent. Aparatul denumit **„autogir“** e destinat astfel să devie mijlocul cel mai comod de locomoţiune aeriană al viitorului. Inventatorul autogirului e un spaniol, inginerul **Juan de la Cierva,** care de mai mulţi ani şi-a pus în gând să înlăture câteva neajunsuri grave ale avioanelor actuale. Multă vreme socotit ca un utopist, un fantast în genul lui Don Quichotte, **de la Cierva** n'a găsit în patria sa niciun concurs. A trebuit să se exileze în Anglia, unde câţiva oameni de bine au înţeles importanţa proectelor lui şi nu i-au precupeţit mijloacele ca să le ducă la înfăptuire.

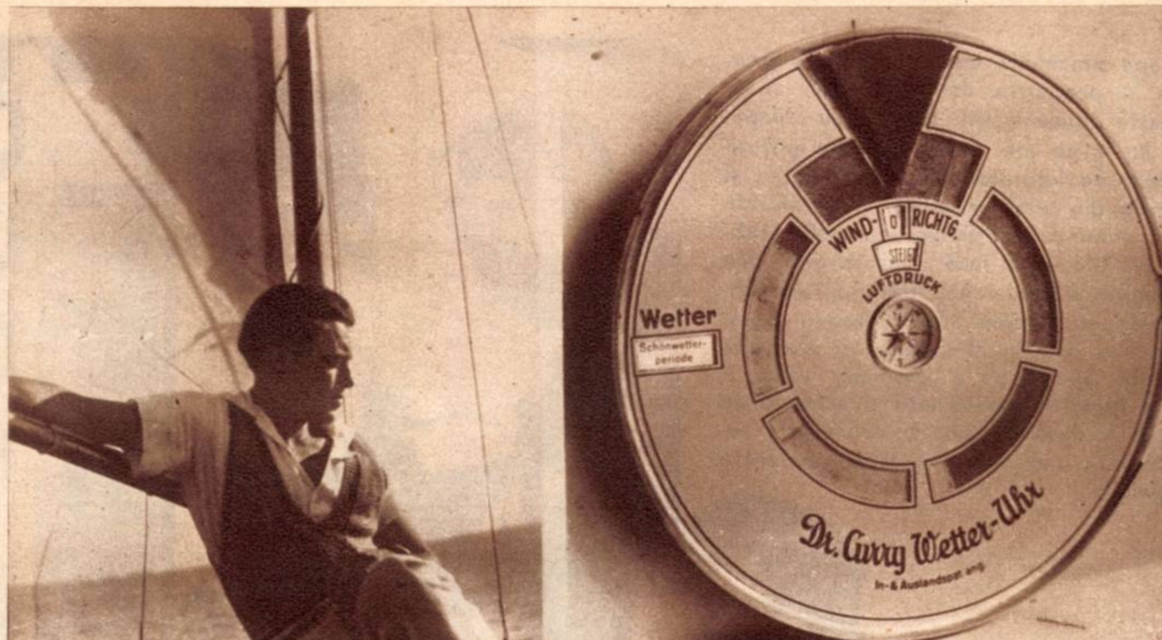
Sus: Americanii au lansat prima locomotivă cu aburi, după modelul celor electrice. Această locomotivă reduce cu 35% rezistenţa aerului şi facilitează o viteză orară de 110—145 km.
Mijloc: Profesorul dr. L. O. Lawrence de la universitatea din California a descoperit un aparat cu ajutorul căruia se poate transforma sarea obicinuită de bucătărie, în radium.
Jos: Unul dintre păzitorii farului „Roter Sand“ este lăsat cu coşul pe puntea vaporului care i-a adus omul de schimb, după ce a stat acolo opt săptămâni.

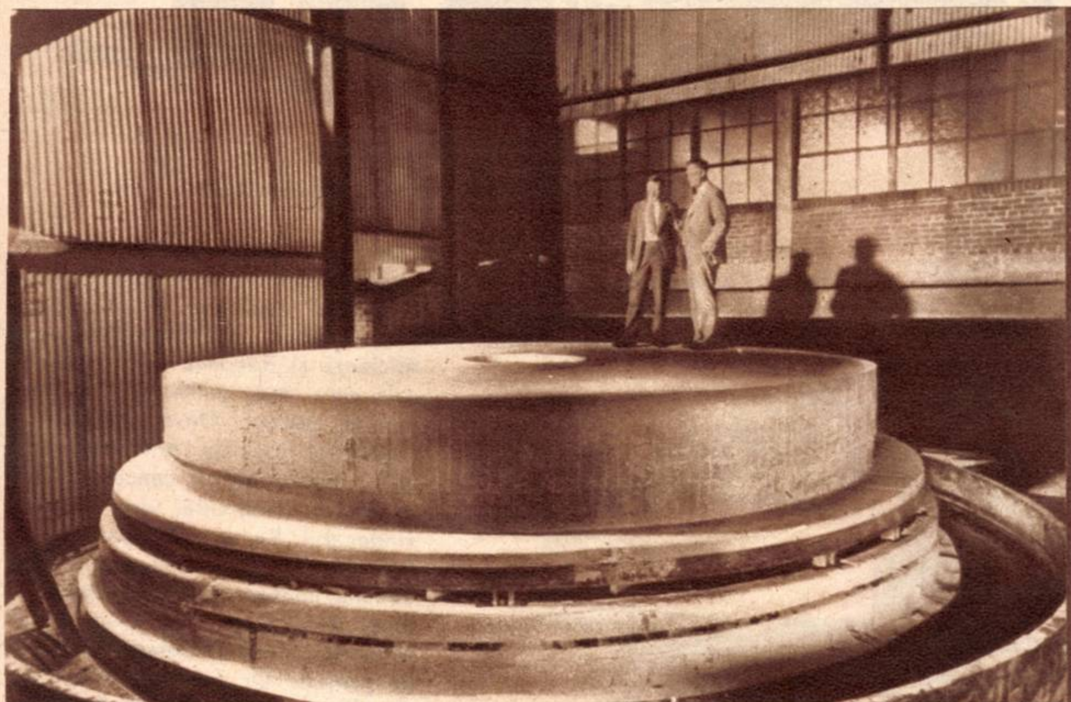
Ce avantaj prezintă autogirul? Se ştie că un avion are întotdeauna nevoie de un teren foarte întins, pentru pornire sau aterisare, întrucât nu poate urca sau descinde sub o anumită viteză. Din această cauză, avioanele necesită aerodroame speciale şi nu pot folosi ca puncte de aterisare, străzile sau pieţele obicinuite ale oraşelor.
Autogirul, bazat pe o construcţie cu totul particulară, cu o axă verticală şi echipat cu patru aripi în cruce, poate aterisa pe o simplă peluză, pe orice uliţă şi chiar pe terasa unei case particulare. In plus, el se poate menţine cu uşurinţă la orice înălţime în văzduh, indiferent de iuţeala câştigată. Aceste două mari calităţi îl fac un aparat de sburat extrem de comod şi accesibil. Ceeace e automobilul pentru cursele pe uscat, yachtul pentru călătoriile pe mare, va fi autogirul pentru cursele aeriene: un vehicul uşor de condus de orice particular. Denumirea de **„taximetru aerian“,**

care s'a dat adesea invenţiunii lui **Cierva**, o găsim impropie, întrucât pentru cursele cu mulţi călători, avioanele obicinuite sunt satisfăcătoare.

APA GREA

S'a vorbit foarte mult în cursul ultimului an despre o nouă substanţă descoperită de trei învăţaţi americani, profesori universitari: **„apa grea"**. De unde această denumire? Apa grea reprezintă — întocmai ca şi apa obicinuită — o combinaţie între oxigen şi hidrogen, numai că, spre deosebire de apa obicinuită, hidrogenul în noua substanţă

e un hidrogen special, cu o greutate atomică de două ori mai mare decât aceea a hidrogenului obicinuit. Aşa dar o combinaţie între oxigenul obicinuit şi „hidrogenul greu".

Dar ce importanţă au toate aceste consideraţiuni atât de aride, care la prima vedere ar putea să intereseze numai pe specialişti? Şi dece atâta vâlvă în jurul apei grele?

In afară de faptul că apa grea are însuşiri destul de deosebite de cele ale apei obicinuite (apa uşoară), în ceeace priveşte densitatea, punctul de îngheţare, de fierbere etc., ea interesează în special prin rolul covârşitor, ce pare să-l exercite în fenomenele biologice. Astfel, s'a observat că noua substanţă se comportă ca un fel de frână şi chiar de distrugere a proceselor vitale, la diferitele organisme animale sau vegetale. Cufundate în acest lichid, seminţele de tutun nu mai încolţesc, iar o mulţime de bacterii, mormoloci de broască şi peşti mici, încetează repede din viaţă.

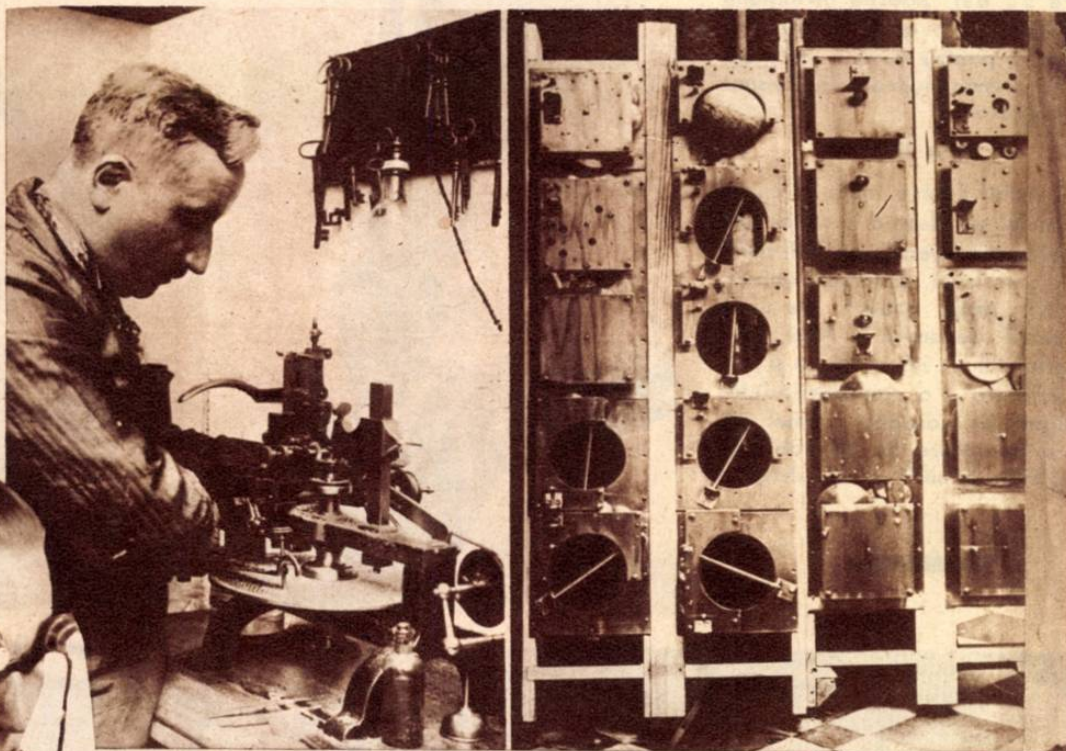
Asupra vietăţilor mai mari, cum ar fi de pildă şoarecii, apa grea exercită deasemenea efecte din cele mai curioase. Dând unor şoareci să bea din acest lichid, ei nu numai că nu-şi potoliau setea, dar dădeau şi semne de agitaţie şi ameţeală. Toate cercetările tind să confirme faptul că apa grea nu-i asimilată de organism şi exercită o acţiune de uzură asupra ţesuturilor organice, încetinind activitatea celulară în materia vie.

Cum, pe de altă parte, s'a constatat

Sus: D-nul Maufred Curry a descoperit un barometru chimic, care indică precis cu 8 şi chiar 15 ore înainte, mersul vremii.
Mijloc: Cel mai uriaş telescop din lume este acela care se construeşte pentru observatorul Mount Wilson din Pasadena. Lentila are un diametru de 6 metri, o grosime de 5 metri şi cântăreşte 20 de tone.
Jos: Reporterul la microfon are ochelari cu care poate vedea perfect la distanţă.

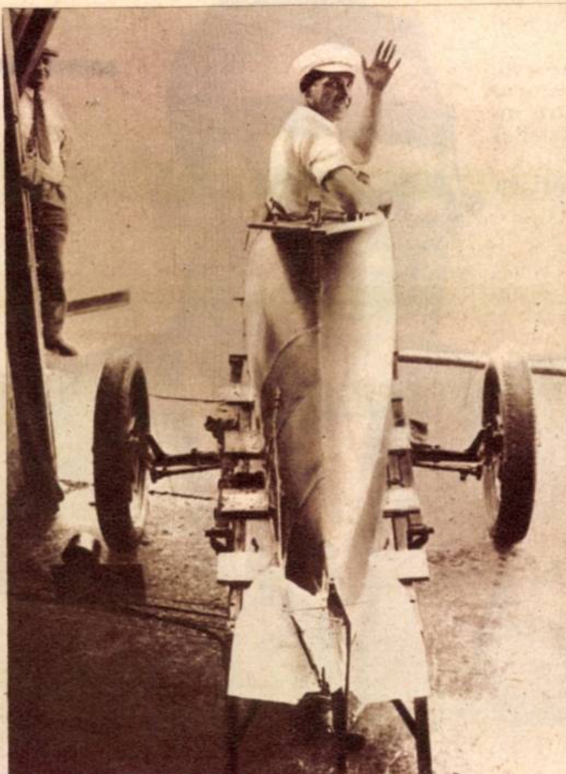
că apa obicinuită conține și ea apă grea, cam în proporție de 1 la 5000, și că această concentrație devine cu timpul din ce în ce mai mare, s'a emis ipoteza extrem de interesantă, că bătrânețea și în cele din urmă moartea, s'ar datori în fond acțiunei distructive a acestei substanțe. Mai mult încă; unii savanți pun în legătură inexistența vieții pe anumite planete cu excesul de hidrogen greu, care s'ar găsi în atmosfera lor. Cu alte cuvinte, apa grea e dușmana vieții, și lupta împotriva bătrâneții și a morții nu poate fi dusă cu succes, decât prin reducere la minimum a acestei advărate otrăvi.

SPRE VINDECAREA CANCERULUI

Boala care face cele mai mari ravagii, prin faptul că natura ei intimă ne apare complet învăluită în mister, este desigur cancerul. In privința acestei maladii plutim încă în plină ignoranță. Nu știm dacă este sau nu microbiană, dacă e sau nu ereditară, nu-i cunoaștem cauza eficientă și deaceea în jurul ei circulă cele mai numeroase și mai variate ipoteze. Un singur lucru a stabilit cu precizie practica medicală: anume că un cancer, tratat în faza lui incipentă, este adesea vindecabil. Pe de altă parte însă, această fază incipientă scapă întodeauna neobservată. Iată dece găsirea unui diagnostic precoce al cancerului, devine un element extrem de prețios. Or, această posibilitate de diagnostic a fost realizată în anul încheiat. **Doctorul Copacevscky,** profesor la Institutul de Inalte Studii din Belgia, a observat că serul canceroșilor se coagulează mult mai repede, decât serul indivizilor normali, atunci când e tratat cu acid lactic. Viteza de coagulare ajunge să fie chiar de 60 de ori mai mare. Procedeul necesită anumite condițiuni prealabile. Astfel, serul trebue să fie proaspăt și perfect transparent, acidul lactic curat și concentrat la 10°, iar pacientul să se găsească în post alimentar, în momentul când i se ia sângele. Reacția menționată s'a veri-

Sus: Un ceasornicar vestit, lucrează la construirea unui ceas pe care se vor putea citi 90 de date diferite din domeniul astronomiei.
Mijloc: Ochelari cu lumină, pentru cititul pe întuneric.
Alăturat: Cel mai mic submarin din lume. El nu va avea o lungime mai mare ca 3 metri și va fi pentru o singură persoană.

ficat în 171 de cazuri, chiar în faza inițială a cancerului.

Pe de altă parte, profesorul german, doctorul **von Brehmer**, a reușit să izoleze în țesuturile bolnavilor de cancer, un micro-organism, care pare a fi însuși ageetul acestei boale. Inoculând animalelor culturi făcute cu acest micro-organism, el a putut să provoace apariția unor tumori maline.

Așa dar, pe de-oparte ni se oferă un mijloc aproape sigur de diagnostic, pe de altă parte ni se deschide calea pentru atacul de front al maladiei, prin identificarea agentului ei efectiv.

Insfârșit, dacă printre puținele mijloace curative ale cancerului, radium-terapia reprezintă arma cea mai eficace, trebue să recunoaștem că această armă nu e la îndemâna celor mulți, întrucât radium-ul are un preț fantastic: șapte milioane de lei gramul. Or, tot în anul încheiat, soții **Jolliot** (fiica doamnei Curie și soțul ei) au reușit să pună la îndemâna clinicilor o serie de substanțe radio-active eftine, înzestrate cu binefăcătoarele efecte terapeutice ale radium-uli.

E vorba de așa numitul **„radium artificial"**, ca să folosim termenul publicat de gazete, dealtfel impropriu. In realitate după cum foarte bine am spus inventatorii — avem aface cu niște substanțe radio-active, obținute din elementele obicinuite inerte ca borul, aluminiu, magneziu, etc., care, expuse acțiunii razelor alfa din radium, ajung să devie radio-active. Firește radium-ul artificial astfel obținut, este incomparabil mai eftin ca radium-ul veritabil.

Incă o cucerire în lupta pentru alinarea suferinzilor de cancer!

TELEVIZIUNEA

De câțiva ani încoace, ziarele și revistele pomenesc regulat de realizarea definitivă a televiziunei și pe de altă parte, publicul rămâne complet nedumerit, văzând că făgăduelile ce li se fac în această direcție, nu sunt realizate, cel puțin în înțelesul că nu le vede puse în practică.

Adevărul este că în ultimii doi ani, în Statele Unite, în Anglia și Germania au loc transmisiuni regulate de televiziune. Posturile de emisiune radiofonice transmit în acelaș timp prin văzduh și imagini mișcătoare, care pot fi recepționate cu aparate asemănătoare celor de radio și cu un preț relativ accesibil.

E drept, că pentru a asigura o imagine mai clară, ecranul are dimensiuni destul de reduse, iar depărtarea este postul de emisie și cel de recepție nu poate fi prea mare. Principiul televiziunei, deși rezolvat, se lovește încă în practică de o serie de neajunsuri. Totuș, prin folosirea lămpii **Braun** și a razelor catodice, lipsite de inerție, în locul vechilor dispozitive mecanice rotitoare atât de greoaie, s'a făcut un progres considerabil.

Pe de altă parte, transmisiunea filmelor cinematografice (telecinematograful) a fost rezolvată în mod mai desăvârșit decât transmisiunea directă a scenelor animate. In America s'au realizat de curând, în excelente condițiuni, transmisiuni de telecinematograf, pe un ecran de dimensiunile unei pagini de revistă, imaginile având o claritate egală cu aceea a cinematografului obicinuit. Este inutil să mai insistăm asupra consecințelor revoluționare ce le poate avea această invențiune, care ne oferă pur și simplu cinematograful sonor la domiciliu.

TRANSMISIUNEA ENERGIILOR PRIN RADIO

Incă una din înfăptuirile senzaționale ale anului 1934: primele încercări reușite de transmisiune a energiei electrice pe calea undelor hertziane. E vorba de un procedeu, care să înlăture actualele cabluri de canalizare a curentului electric, cabluri a căror instalare și întreținere este atât de costisitoare și anevoioasă.

Dacă prin T. F. F. putem transmite la distanțe de mii de kilometri sunetele, lucrurile se petrec mult mai dificil, în cazul când trebue să transmitem energii mai importante. Aceasta întrucât randamentul obișnuit transmisiunilor fără fir este derizoriu: vreo 10%. Numai a zecea parte din energia lansată la emisiune o regăsim la postul de recepție!

Și lucrul nu e de mirare, dacă ținem seamă de faptul că undele electrice se transmit în toate direcțiile văzduhului și deci cea mai mare parte de energie se risipește fără de folos.

Undele foarte scurte, studiate mai de-aproape de Marconi, prezintă față de celelalte unde electrice, marele avantaj de-a putea fi concentrate într'o anumită direcție — întocmai ca și razele luminoase — și astfel oferă un randament mult superior.

Grație microundelor, **Marconi** a reușit să realizeze conduceri de vehicule la distanță (avioane în văzduh, vase pe mare, etc.) Tot cu ajutorul lor, s'a reușit în Anglia pe linia ferată dela Santa Fe, să se acționeze un tren compus din mai multe vagoane, pe o distanță de câțiva kilometri.

Firește, deocamdată e numai un început. Rezultatele însă s'au dovedit atât de încurajatoare, încât în Anglia s'a fondat chiar o companie specială, care urmărește realizarea transmisiunilor de forță prin T. F. F., și în acest scop va construi o stațiune de emisiune de 1000 de kw.

Consecințele acestor înfăptuiri, atunci când vor fi puse la punct în mod definitiv, sunt deadreptul senzaționale. Inchipuiți-vă că trenurile, uzinele, luminatul și în genere toată energia electrică devine un bun la îndemâna tuturor, care poate fi captat cu ajutorul unor receptoare de radio speciale, așa cum prindem astăzi concertele la difuzor. O energie, fabricată în câteva centre ale globului, e împrăștiată întregei omeniri, pe calea undelor. Internaționalismul economic se va impune atunci ca un imperativ absolut, realizându-se pe calea tehnicei, mai sigur, și mai armonios decât prin toate sforțările diplomaților.

Ing. I. SERBAN

Surorile **MARTINESCU**, care sunt aplaudate în fiecare seară pe scena **TEATRULUI CĂRĂBUȘ**.

CALENDAR

26

1822. S'a născut celebrul chimist francez Louis Pasteur. A descoperit între altele leacul împotriva turbării. (Alăturat chipul lui Pasteur).
1586. A murit Domnitorul Munteniei Pătrașcu Vodă, tatăl lui Mihai Viteazul.
1848. S'a jucat la Iași opereta lui Matei Millo „Baba Hârca".

27

1784. Au fost prinși și încarcerați luptătorii români H o r i a, Cloșca și Crișan. (Alăturat chipul lui Horia).
1816. S'a prezentat la Iași primul spectacol în limba română „Mirthil și Choe, operetă prelucrată de Gh. Asachi.

28

1877. Umberto I a fost proclamat rege al Italiei. A fost ucis la 1900 de un anarchist. (Alăturat chipul).
1908. Groaznicul cutremur din Sicilia cu dărâmarea orașelor Messina și Reggio.
1840. S'a născut Ion Calinderu fostul administrator al domeniilor Coroanei.

29

1843. S'a născut regina poetă Carmen Sylva (Elisabeta a României). S'a căsătorit cu domnitorul Carol la 1869. A murit la 1916. (Alăturat chipul).
1892. A avut loc căsătoria principelui moștenitor Ferdinand de Hohenzollern cu principesa Maria de Saxa Coburg.

30

1882. Moare Gambetta, orator, om politic, fondator al celei de-a 3-a republică.
1874. A murit banul C-tin Herescu Năsturel.
1850. S'a prezentat pentru prima oară la Iași: piesa lui Alecsandri „Șoldan Viteazul".

31

1889. A murit marele povestitor I o n C r e a n g ă. (Alăturat chipul).
1842. S'a născut literatul Iacob Negruzzi.
1852. A fost inaugurat Teatrul Național din București.
1868. S'a născut nuvelistul Ion Al. Brătescu Voinești.

1

1433. A murit domnitorul Moldovei Alexandru cel Bun. (Alăturat chipul).
1564. S'a stabilit pentru prima oară începutul anului la 1 Ianuarie, în loc de Paști cum era.
1809. S'a născut mitropolitul Andrei Șaguna.

D-RA LISETTE VEREA

care obţine un frumos succes pe scena Teatrului „Cărăbuş".

DOAMNA MELANIE BUGARIMOVICI

Primadonă la opera regală din Belgrad. Fotografia noastră o reprezintă în rolul Carmen.

IACOB NEGRUZZI

de AL. IORDAN

In pragul celui de al nouăzecilea an, Iacob Negruzzi s'a dus dintre cei vii, luând calea de mult străbătută de către tovarășii săi de muncă, de altădată, Vasile Pogor, Titu Maiorescu, P. P. Carp și Th. Rosetti, cu cari pusese baza societății „Junimea", acel focar de cultură națională, care a emis atâtea idei și noui directive în literatura noastră și sub razele căreia s'au format atâtea talente.

Născut între doi ani, în seara de 31 Decembrie 1842, la conacul părintesc de pe malul Prutului, în satul Trifeștii-Vechi din județul Iași, Iacob sau Jacques, așa cum i se spunea de intimi, a păstrat, în tot timpul vieții, amintirea acestui colț din natură, unde mai târziu a scris acele splendide „Copii după natură" și a tradus opere din limba germană așa după cum rezultă din scrisoarea sa datată 5/17 Sept. 1864, adresată lui Al. Bonacche un bun prieten al său.

Pentru desăvârșirea culturei sale, Jacques Negruzzi luă drumul Apusului, de unde se întoarce în toamna lui 1863 cu diploma de doctor în drept, pe baza căreia, un an mai târziu, fu numit profesor la facultatea juridică din Iași.

Obținând în acelaș an și dreptul de a pleda, debută într'un proces penal, pe care-l câștigă, dar dela care nu s'a ales decât cu recompensa morală, manifestată prin felicitări, sărutări și aplauze, deoarece clienții săi, văzându-se achitați, au uitat, probabil de bucurie, să mai achite și onorarul tânărului lor apărător.

Ca fondator al „Junimei" și puțin mai târziu ca redactor al „Convorbirilor Literare", Jacques Negruzzi a desfășurat o intensă activitate literară, incercând toate genurile : poezie, proză, teatru, traduceri, publicând o mare parte din operile sale în revista ce o conducea.

Făcând legătura între trei generații, prin frumoasa vârstă de 90 ani pe care a atins-o, a luat parte la numeroase evenimente politice și a privit, plin de bucurie, înălțarea de fiecare zi a neamului său.

Ca secretar perpetuu al „Junimei" și redactor al „Convorbirilor Literare" Negruzzi a putut să cunoască toate personalitățile de seamă ale culturii românești, dându-ne acele neprețuite pagini ce alcătuesc „Amintiri dela Junimea", care vor fi mereu cercetate pentru interesantele date ce cuprind asupra acestei societăți și a membrilor ei.

Și dacă în „Amintirile dela Junimea" cercetătorul va găsi date interesante despre alții, nu mai puțin interesante sunt amintirile ce ne rămân dela Iacob Negruzzi despre el însuși.

...Iar când cruda boală ce-l rodea pe marele nostru Eminescu, îl redusese la cea mai neagră mizerie, lui Jacques Negruzzi i-a revenit greaua, dar nobila misiune, de a aduce în parlament un proect de lege prin care cerea să se acorde marelui poet o pensie de 250 lei lunar.

Și astfel el urmează și după moarte linia de conduită pe care a avut-o totdeauna în viață : Aceea de a fi isvorul nesecat de știri ; căci știut este că pentru prietenii săi din tinerețe el era centrul de informații precise care întreținea legătura între cei din țară și cei din străinătate iar pentru noi cei care am avut durerea de a-l pierde, Iacob Negruzzi a însemnat trăsătura de unire între generația care a fost și cea de astăzi.

NAŞTEREA DOMNULUI

Minunata noastră ilustraţie de mai sus, reprezintă o criptă construită cu prilejul sărbătorilor Crăciunului. Ea reconstitue naşterea Mântuitorului

Hitler PUMNUL GERMANIEI

CAP. V.

AFIŞE! AFIŞE! AFIŞE!

ARGUMENTUL PRIN BATAE.

HITLER îşi luase în „partid" funcţia cea mai puţin onorifică şi cea mai grea: de propagandist şi organizator de întruniri publice. Ceeace dovedea că era singurul care-şi dădea seama că partidul trebuia creat — şi nu putea fi creat decât prin mijloace violente, de care să răsune strada. C'a lucrat cu o hărnicie şi o dârzenie fără pereche, o dovedeşte faptul că'n primul an de activitate, în 1920, gruparea a ţinut peste 40 întruniri, adică aproape una în fiecare săptămână, adevărat record, dacă ne gândim că Hitler nu putea cere partidului nici un ban pentru plata sălilor, afişelor, biletelor şi a tuturor celorlalte cheltueli, legate de o asemenea acţiune. Activitatea propagandistică dela începutul carierei, Hitler n'o va părăsi niciodată—nici după ce va ajunge la putere. E remarcabil faptul că după marele congres dela Nürnberg, îndată după înscăunarea ca dictator al Reich-ului, Hitler s'a ocupat foarte serios şi vreme îndelungată, la alcătuirea cât mai impresionantă a filmului luat la Nürnberg şi care trebuia prezentat în toate sălile de cinematograf ale Germaniei. In acest scop, nu s'a sfiit să lase de o parte toate gravele probleme de stat şi adaptare a partidului la aparatul de guvernământ, şi să se ocupe de „supravegherea" filmului, pentru care chemase în ţară, urgent, un regisor... alungat mai înainte de teroarea-hitleristă.

Se vede încă odată că Hitler, care nu lucrează cu valori de inteligenţe sau de artă, — valori pe care în fond le dispreţueşte — ci cu valori de sentiment şi de voinţă, ţine mai mult la creearea unei anumite psihoze politice, decât la o argumentare rece, decât la cucerirea prin raţiune. Dar psihozele n'au durabilitatea raţiunii — şi Hitler le-a reimprospătat cu o vigoare crescândă, mergând uneori până la accese de furie, până la teroarea personală, în discursurile publice ca şi în discuţiile cu tovarăşii lui de luptă. Psihoza hitleristă îşi avea desigur elementele primordiale în chiar firea poporului german — precum am mai arătat — altfel energia sălbatecă a lui Hitler n'ar fi dus la rezultate atât de strălu-

Afişele de propagandă electorală pentru alegerea lui Hitler: „Să se sfârşească odată! Alegeţi pe Hitler!" şi „Ceasul a sosit! Vataţi lista No. 1!"

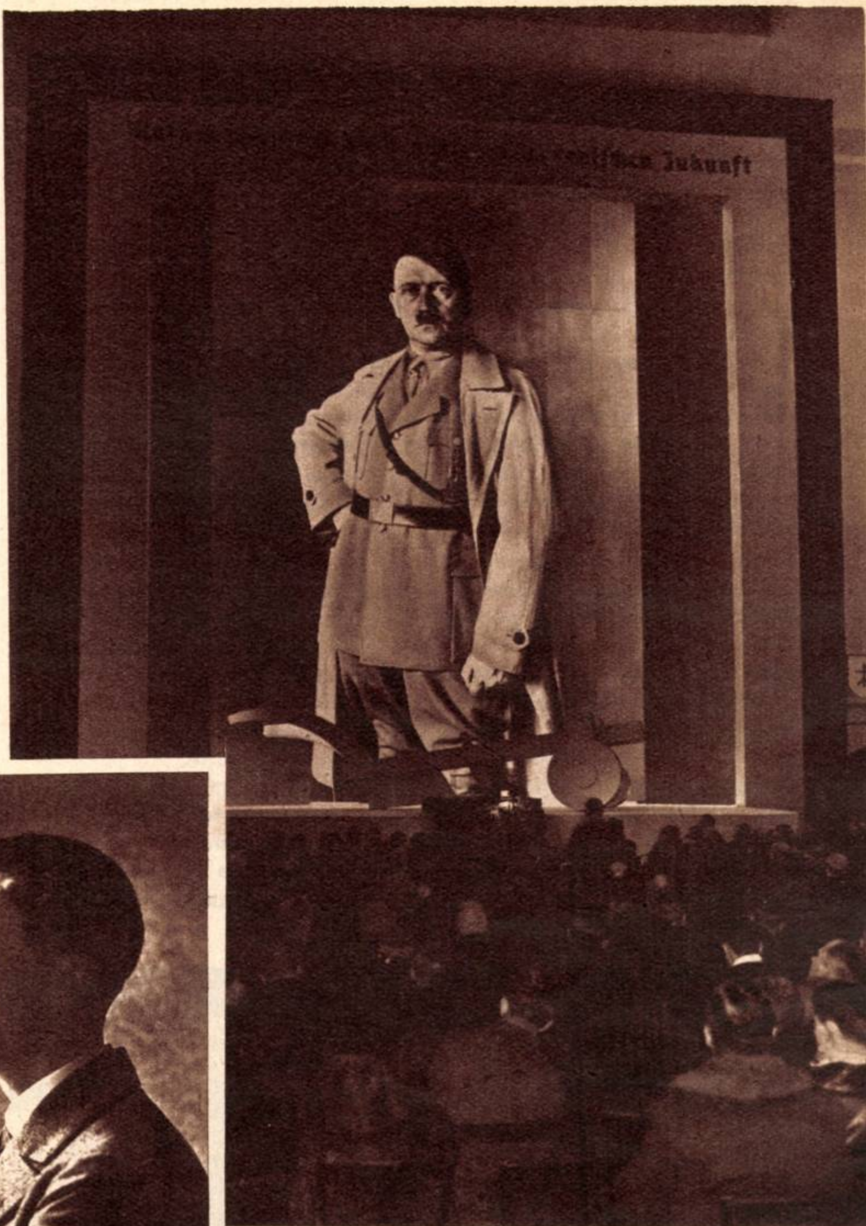
cite. Geniul organizator de nebunie colectivă, e atât de organic în temperamentul lui Hitler, încât va pune mai târziu, în prim plan al guvernului, un ins ca **Goebbels**, a cărui totală lipsă de caracter e înlocuită de un remarcabil talent propagandistic. Pentru acest Goebbels și pentru ideea pe care și-o face Hitler de necesitatea permanentă a psihozei național-socialiste, în toate păturile poporului german, dictatorul a creat un minister independent — un fel de pisică purtând clopoței— **„ministerul propagandei"**, pe care nu-l vom găsi atât de pompos și neinteligent scos înainte la nici un alt popor, de către nici un alt dictator al Europei contemporane.

In mâinile lui Hitler, întrunirea publică își pierde caracterul de farsă, mai mult sau mai puțin amuzantă, în care oratorii știu că nu sunt crezuți, deoarece urmăresc foloase politice personale, iar ascultătorii își dau seama că sunt simple unelte, bucuroși să le pice și lor ceva dela viitorul banchet al celor ajunși. Intrunirea național-socialistă devine o solemnitate de nuanță profund germană, jumătate bisericească, jumătate teatrală, în care vorbitorul, ca să aibe succes — precum a dovedit-o Hitler — trebue să fie cuprins de acel special **„delirium tremens"** de natură pithică, dinaintea căruia ascultătorul își pierde orice personalitate și aplaudă hipnotizat. Când oratorul nu se poate pune de-odată în această stare de catalepsie oratorică, el trebue să provoace un scandal, prin orice mijloace : să-și creeze adversari chiar dintre ascultători și să caute neapărat acel desnodământ cu efecte categorice — căci înlătură rațiunea — și care se numește în limbajul vulgar, bătae.

Hitler a fost unul dintre cei mai mari bătăuși de întrunire publică din München, prin anii 1919—1923, și nu l-au întrecut decât partizanii lui plătiți lunar, bătăuși de meserie, cari nici n'aveau dealtfel vre-o pretenție la

Poporul german depunând la 25 Februarie 1934 jurământul de credință conducătorilor politici.

Un portret al lui Hitler expus cu prilejul „Săptămânii verzi" din Berlin, la începutul lui Ianuarie 1934.

Goebbels, ministrul propagandei

oratorie politică **„Nu trebue să vă temeți a vă urî adversarul!"**, proclamă Hitler, căci fanatismul și intoleranța sunt arme esențiale în arsenalul psihologic al național-socialismului. Nici noi nu trebue să ne mirăm de acest lucru și nici să ne indignăm, deoarece ura e singura stare sufletească în care rațiunea nu-și are loc sub nici o formă, sau numai când se preschimbă ea însăși în ură. Intr'adevăr, cum ar fi fost cu putință psihoza necesară ascensiunii lui Hitler, dacă partizanii ar începe o discuție serioasă cu adversarii ?... Discuțiile sunt foarte periculoase, mai periculoase decât bătaia — căci s'ar putea întâmpla că adversarii să arate că dreptatea e de partea lor. Pe când, după o încăerare — bătut sau victorios, sau ambele laolaltă — partizanul iese, ca să zicem așa, neatins : adică tot național-socialist, ba ceva mai îndârjit.

Adepții noilor metode „politice" nu s'au mulțumit să bată pe adversarii de idei din propriile întruniri național-socialiste, Hitler a arătat partizanilor că era absolut necesar — spre a feri națiunea germană de „idei bolnave" — ca să fie turburate și zădărnicite, chiar întrunirile publice ale adversarilor. Nu ne-a rămas nici o poziție eroică a fruntașului Hitler din timpul marelui războî. Dela München ne-au rămas : Hitler năvălind cu oamenii lui în berăria unde adversarii lui țineau discursuri politice, provocând un sgomot de infern și urcat apoi în picioare pe o masă, vociferând și arătând cu pumnul, în vreme ce vardiștii orașului veniau și ei să „facă" ordine... — **„Bellerstedt nu va vorbi! Bellerstedt nu va vorbi!"** — răcnește, cuprins de o furie mesianică, viitorul dictator. Cine mai știe azi cine a fost Bellerstedt ?... Din pricina lui — și a altora — Hitler a fost însă condamnat la trei luni închisoare, din care o lună a fost nevoit s'o facă, în anii următori.

In istoria anecdotică a partidului național-socialist, a rămas celebră așa zisa **„luptă dela berăria Hofbrau"**. Se comisese un atentat — fără nici o gravitate — împotriva lui **Erhard Auer**, deputat muncitoresc în Landtag-ul bavarez. Organizațiile mai mult sau mai puțin marxiste din München, hotărîră să pună capăt terorismului național-socialist, prin aceleași mijloace violente. Știau că la 4 Noembrie (1921) la berăria Hofbrau trebuia să aibe loc o întrunire publică, la care va lua cuvântul și agitatorul cel mai sgomotos, Hitler, și se hotărîră să-i plătească, nici mai mult nici mai puțin, decât cu aceeaș monedă. In fond a fost o hotărîre nenorocită — mai înainte de a deveni o acțiune ratată. Dacă în München se puteau ține numai întrunirile grupărilor de dreapta — căci se înmulțiseră ca ciupercile — iar întrunirile muncitorești sau numai democrate erau sistematic anulate cu forța, însemna că era ceva putred în **„republica dela Weimar"**. Era oare cu putință ca o constituție care consfințea împăcarea claselor sociale, pe un teren de concesii reciproce, să îngădue o nedreptate atât de isbitoare? Dar toate autoritățile ar fi trebuit să se ridice ca un singur om pentru apărarea libertăților cetățenești — aceste elementare libertăți cetățenești — dreptul la întrunire, dreptul la exprimarea credințelor politice. Cum nu se ridica nici o autoritate, iar justiția lucra cu mijloace prea meschine, puse în mișcare prea rar, un om de voința lui Hitler devenise de fapt dictatorul oratoriei — deocamdată numai al oratoriei — din capitala Bavariei. Fară nici o glumă, în 1921, o cerere pentru întrunire publică, trebuia adresată lui Hitler și nu prefecturii de poliție.

Această inițială situație de inferioritate a organizațiilor muncitorești — în care un spirit oricât de puțin profetic ar fi putut vedea de pe atunci catastrofa din deceniul următor — n'a fost înțeleasă de șefii lor și astfel n'au luat măsurile necesare pentru a zădărnici cu adevărat întrunirea național-socialistă dela berăria Hofbrau, măcar o singură dată.

Tineri național-socialiști, orbiți și inconștienți, transportând cărțile celebre ale autorilor „nearieni", pentru a fi incendiate în piața publică.

Și ar fi avut toate șansele s'o facă... Căci Hitler aflase de intenția „marxiștilor", numai cu câteva ore înainte de deschiderea întrunirii. El adună în grabă vreo 50 de huligani, din trupele de asalt abia întemeiate, îi distribue în fundul sălii, și le poruncește ca la cel mai mic semn de desordine, **să atace**.

„Orice s'ar întâmpla, nu aveți voe să ieșiți de aici, decât împreună cu mine, sau cadavre!" — le ordonă Hitler, scurt. A fost într'adevăr o bătae cruntă. Atacul a pornit din partea celor cinci zeci de inși ai trupelor de asalt — și s'au descărcat și două focuri de revolver. După o jumătate de oră, Hitler și-a putut ține discursul, iar la sosirea poliției se isprăvise și întrunirea.

In mic, dovada era făcută! Nu e nevoe să vedem întreg globul pământesc rotindu-se în jurul soarelui, ca să ne dăm seama că nu pământul e centrul universului. O pietricică lăsată din vârful unei case, dovedește, căzând puțin mai la dreapta, rotația pământului. Cu mijloacele de care Hitler începea să se folosească, la berăria Hofbrau, cine avusese ochi de văzut, văzuse: Hitler avea să cucerească Germania!

In vremea aceea, la München, întrunirile partidului, care dela șaptezeci ajunsese la trei mii de membri, nu aveau încă aspectul somptuos de mai târziu, cu punerea în scenă grandioasă, ca pentru o operă wagneriană, dar de pe atunci Hitler se desăvârșia în arta dramatică a vieții publice cu rezultate uimitoare. Afișele au devenit adevărate steaguri roșii, uriașe, acoperind zidurile orașului și strigând cu litere de o șchioapă ochiului distrat al trecătorului. Deși fiecare afiș cuprindea mărturisirea de credință a partidului, întreagă, unele fraze scurte, adevărate lozinci, uneori de lapidaritate artistică izbeau ca un ciocan creerele moi ale concetățenilor. Toate împrejurările erau bune pentru a provoca scandaluri — o serbare a presei pentru scop de binefacere sau expunerea unui Christ expresionist într'o biserică — toate evenimentele politice erau prilej pentru o manifestare publică în stil național-socialist. In Februarie 1921, când — de la 400 de miliarde mărci aur — Aliații au scăzut datoria de război a Germaniei la 132 miliarde, ca să renunțe apoi definitiv la orice despăgubiri, Hitler a organizat o întrunire publică de protest „colosală" la circul Krone din München. Circul era încăpător pentru 8000 de persoane. Publicul obicinuit al întrunirilor depe la sălile berăriilor și care da uneori impresia de aglomerație și de „opinie publică", în vastitatea circului s'ar fi pierdut ca o mică trupă de saltimbanci. Cu afișe uriașe pe toate zidurile orașului, cu alaiuri de automobile încărcate de plutoanele batalioanelor de asalt, purtând steagul roșu cu crucea încârligată pe fond alb — albul va crește tot mai mult în oceanul inițial roșu al steagului!... — Hitler a izbutit să adune aproape 6000 de ascultători. Mulți veniseră din curiozitate, desigur, câțiva din convingere și alții câțiva din fanatism. Dar faptul că avuseseră totuș curiozitatea **să vină**, dovedea că se aflau în stare de receptivitate, pe drumul care duce sigur la fanatizare.

Hitler avea mijloace de captare și anulare a conștiinței partizanilor, pentru toate stadiile.

După scandalul inițial de stradă, practicat sistematic de echipe de **„Ordnungsmänner"**, de **Oameni de ordine!...**, care crease partidului național socialiștilor o reputație groaznică de zurbagii grosolani, urma spectacolul adunării populare la ora când creerul refuză să mai cugete și apar instinctele — cam spre miezul nopții — și discursul de cel puțin două ore, mugit ca în cușcă, de Hitler, fiara vorbitoare care trebuia să dea germanilor înfrânți, întâia satisfacție, cea psihologică. La circul Krone, Hitler a vorbit două ore jumătate, ascultat cu teamă și apoi cu entuziasm, în prezența batalioanelor de asalt, distribuite în circ ca la un spectacol militar.

Ceeace evita cu deosebire Hitler erau problemele de politică internă. Cu toate insultele aduse marxiștilor „groparii Germaniei", sau oamenilor politici ai timpului „asasinii din Noembrie", cu toate atacurile date împotriva lui „Kohn și Levi", cu tot succesul polemic împotriva bancherilor cu capital „hrăpăreț" — se simțea prea bine încercarea de diversiune, căci dincolo de aceste sarcasme eftine mugea marea uriașă a milioanelor de muncitori germani cari, deși stăpâni pe situația politică, se simțiau încă — fără să știe dece — sclavii vieții economice. Pentru această uriașe problemă național-socialiștii nu ofereau însă nimic, sau un program — de care ne vom ocupa în curând — destul de nesigur. Ca național-socialismul să devie într'adevăr popular, să reprezinte într'adevăr o forță de atracție a națiunei germane, trebuia să lupte pe un teren al lui, tot atât de însemnat ca și terenul luptelor sociale. Acest teren l'a descoperit Hitler — și nu era prea greu — mutând conflictul dintre partide în politica externă, atât de dureroasă. In felul acesta muncitorimea putea crede mai ușor că adevăratul ei tiran nu e în Germania, ci dincolo de frontiere — acolo era hidra cu zece capete pe care avea menirea s'o sdrobească cavalerul german!

La circul Krone, Hitler vorbise despre „Viitor sau ruină finală" — politică externă care nu putea fi dusă decât de o națiune care nu mai ține seamă de nuanțele și discrepanțele „marxiste". Idee perfect logică în timp de războiu, dar de loc în vreme de pace, când adversarul nu mai e dincolo de zidurile cetății ci înlăuntrul ei — sau perfect logică și în timp de pace, dacă această pace nu urmărește altceva decât războiul de cucerire și exterminare împotriva popoarelor învecinate.

Până la marele discurs împotriva aliaților cari cereau măcar o parte din despăgubirile de războiu, Hitler ținuse la München și în multe alte orașe — uneori în solda unei „Asociații rasiste de ofensivă și defensivă" — o conferință cu titlul „Brest-Litovsk-Versailles", spre a dovedi mărinimia germană în tratativele cu Rusia înfrântă, față de cruzimea Aliaților la încheerea păcii de la Versailles. Succesul oratorului a fost pretutindeni imens. Odată cu dislocarea politicei muncitorești din Reich se opera și dislocarea preocupărilor. Ce însemnătate aveau 60 de milioane de proletari, când 5 milioane de arieni „puri" pierduseră un războiu cu atâtea perspective mondiale?

Toate acestea la un loc — scandaluri de stradă, sabotarea întrunirilor adverse, punerea în scenă a unor întruniri cu steaguri mistice, batalioane de asalt, afișe impresionante și mai cu seamă